

**III CONGRÉS D'ECONOMIA I EMPRESA DE CATALUNYA**

**Eix 4. Els mercats de Catalunya en el futur**

**LA INTENSITAT INVERSORA DE CATALUNYA  
I ELS MERCATS POTENCIALS DE FUTUR  
DES DE LA PERSPECTIVA DE LA IMPLANTACIÓ**

Xavier Mendoza\*

Abril 2018

\* Xavier Mendoza, director de l'Observatori de l'Empresa Multinacional Espanyola (OEME) i professor titular del departament de Direcció General i Estratègia, ESADE Business School, Universitat Ramon Llull.

## **Abstract**

Esperonades per la profunditat de la crisi econòmica a Espanya i a la Unió Europea, les empreses catalanes han augmentat sensiblement la diversificació geogràfica de les seves implantacions internacionals. No obstant, cal esbrinar si l'esforç inversor i d'implantació s'està produint en destinacions (països i regions) que permetin aprofitar les dinàmiques de creixement en els mercats internacionals amb major potencial. Amb aquesta finalitat s'ha calculat i analitzat l'índex d'intensitat inversora de Catalunya per a 86 països i 10 regions mundials, i s'ha avaluat l'atractiu que presenten 105 països des de la perspectiva de la implantació. L'estudi conclou amb una proposta sobre les destinacions (països i regions) que presenten un major potencial de futur per a les implantacions de les empreses catalanes.

## **Paraules clau**

Internacionalització, Inversió estrangera directa (IED), Índex d'intensitat inversora, Economies emergents, Catalunya

## 1. Introducció

La internacionalització de l'economia catalana s'ha accentuat de manera sensible arran de la crisi financera global que va començar l'any 2008 i el seu posterior impacte sobre l'economia real. Si bé l'aspecte més visible ha estat el fort dinamisme de les exportacions, també s'han experimentat progressos significatius en la implantació internacional de les empreses catalanes. Així, l'estoc o nivell total d'inversió directa a l'exterior ha passat de representar un 13,8% del PIB català el 2007 a un 20,2% el 2015, mentre que el total de la xifra de negoci de les filials a l'estranger de les empreses catalanes se situava en prop del 80% del total de les exportacions de béns i serveis de l'any 2015.

Abans de l'any 2008, les implantacions a l'exterior de les empreses catalanes es concentraven sobre tot en els països membre de la Unió Europea, Llatinoamèrica i la Resta de Europa, representant en conjunt un 93% de l'estoc d'inversió directa a l'exterior l'any 2007. Esperonades per la profunditat de la crisi econòmica a Espanya i a la Unió Europea, les empreses catalanes han protagonitzat un procés de diversificació geogràfica no sols de les seves exportacions sinó també de les seves implantacions internacionals. Així, vuit anys més tard, les tres regions esmentades havien passat a representar un 74% de l'estoc de les inversions directes de les empreses catalanes a l'exterior.

Tot i que aquesta major diversificació geogràfica de les seves implantacions és en principi un fet positiu, cal veure si les empreses catalanes estan aprofitant suficientment les noves dinàmiques de creixement en els diferents països i regions del món o si, per contra, podrien aprofitar-les encara millor intensificant la seva presència inversora en determinats països i regions. Un indicador que es fa servir habitualment en la literatura econòmica per respondre a aquest tipus de pregunta és l'índex d'intensitat inversora (Petri, 1994; Dunning, Fujita i Yakova, 2007) que permet calcular el grau d'intensitat de les relacions d'inversió d'un país amb d'altres en relació amb les inversions a nivell mundial.

En aquest sentit, el present estudi té un doble objectiu. En primer lloc, conèixer en quines destinacions (països i regions) Catalunya està invertint amb una intensitat igual, superior o inferior a la del conjunt d'economies al món. I, en segon lloc, avaluar si les destinacions (països i regions) en que les empreses catalanes estan intensificant les seves inversions es corresponen amb aquelles amb un major grau d'atractiu, considerant tant el seu potencial de creixement a mig i llarg termini com el grau de dificultat derivat del seu marc regulador i institucional. Altrament dit, en quins dels mercats que ofereixen un major atractiu per implantar-se hi ha marge de millora.

L'estudi s'estructura de la següent manera. A continuació es presenta una breu visió panoràmica de conjunt de la internacionalització de les empreses catalanes, incidint en el paper que hi juguen les implantacions. Seguidament s'analitzen, a nivell de grans regions mundials i grups d'economies, les tendències de localització de les filials internacionals de les empreses catalanes en el període 2007-2015. En el quart apartat, que constitueix l'element central del treball, es calcula l'evolució de l'índex d'intensitat inversora de Catalunya per a 86 països i 10 regions mundials, i s'avalua l'atractiu que presenten 105 països des de la perspectiva de la implantació. L'estudi conclou amb una recomanació sobre aquelles destinacions (països i regions) on les empreses catalanes fora bo que intensifiquessin les seves inversions directes per tal d'aprofitar millor les oportunitats creades per les noves dinàmiques de creixement a nivell mundial.

## 2. Breu visió panoràmica de la internacionalització de les empreses catalanes

Per internacionalització ens referim a l'ampliació de l'àmbit d'actuació de l'empresa més enllà de les fronteres del seu país d'origen. Això inclou no només la realització d'activitats comercials en altres països (l'accepció més freqüent del terme) sinó també la realització de qualsevol altra activitat de la cadena de valor de l'empresa (p. ex. compres, producció o R + D). D'aquesta manera, les empreses que s'internacionalitzen poden accedir a nous clients i a factors de producció que no estan a l'abast de les empreses que només operen en el mercat domèstic.

La internacionalització d'una empresa pot estar motivada per raons tant proactives (cerca de creixement, diversificació del risc, o major rendibilitat via obtenció d'economies d'escala i l'explotació dels avantatges competitiu propietat de l'empresa) com reactives (degut a pressions competitives, sobreproducció o excés de capacitat, caiguda de les vendes domèstiques, mercat domèstic saturat, necessitat de seguir als clients en la seva expansió internacional, entre d'altres). Hi ha diverses opcions a través de les quals les empreses internacionalitzen la seva activitat, que van des de l'exportació regular, passant per diferents fórmules contractuals (p. ex. llicències, aliances contractuals), fins a la implantació en un altre país mitjançant la creació d'una nova empresa o l'adquisició d'una empresa local.

Les empreses varien respecte del seu grau d'internacionalització, des de les empreses purament domèstiques fins a les empreses d'àmbit global. En aquest sentit, la característica comuna i definitòria de les empreses internacionalitzades –respecte de les que no ho estan– és que els mercats exteriors (de béns o factors) es converteixen en un referent obligat en la seva presa de decisions estratègiques (Fontrodona i Hernández, 2001:23). En el present estudi ens centrem en les empreses en fase d'internacionalització avançada, aquelles que, a més de desenvolupar una activitat exportadora regular, comptem amb filials a l'exterior, la qual cosa ha requerit la realització d'inversions en el país de destí, el que tècnicament s'anomena inversió exterior directa (IED).<sup>1</sup>

En el present estudi definim com empreses catalanes aquelles que tenen la seva seu social a Catalunya, tant si es tracta d'empreses de capital nacional com empreses filials de multinacionals. Segons la informació de la base de dades SABI, a principis de març de 2018 hi havia un total de 1.205 empreses domiciliades a Catalunya que tenien com a mínim una filial a l'estranger, d'aquestes 816 són de capital nacional i les 289 restants són, al seu torn, filials d'empreses d'altres països. Les estadístiques sobre l'IED emesa des de Catalunya es refereixen a les empreses residents en el seu territori i no diferencien en funció de qui té la propietat de l'empresa.

La Taula 1 ens ofereix un seguit d'indicadors que ens permeten aproximar-nos, de manera panoràmica, a l'evolució del grau d'internacionalització de l'economia catalana en el període 2007-2017.

---

<sup>1</sup> El Registre d'Inversions Exteriors de la Secretaria d'Estat de Comerç del govern espanyol, seguint les normes estadístiques internacionals, considera com a "inversió exterior directa, aquelles operacions mitjançant les quals un inversor directe adquireix o augmenta la seva participació en una empresa resident en un altre país (...) de manera que pot exercir una influència efectiva en la gestió de la mateixa. A la pràctica, es considera que l'inversor té capacitat d'influència en la gestió d'una empresa quan posseeix almenys el 10% del capital o dels drets de vot " (Secretaría de Estado de Comercio, 2017, p. 53).

**Taula 1. Internacionalització de l'economia catalana - Xifres significatives seleccionades**

Variable (en milions d'euros)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PIB a preus corrents (Base 2010)	212.391	216.922	208.115	209.792	209.716	203.157	202.638	207.156	215.722	224.751	234.651
Exportacions de béns i serveis	55.734	56.704	46.979	53.938	60.526	63.868	65.025	67.384	71.035	73.451	79.235
Exportacions béns i serveis / PIB (en %)	26,2%	26,1%	22,6%	25,7%	28,9%	31,4%	32,1%	32,5%	32,9%	32,7%	33,8%
Xifra de negoci filials a l'estranger <sup>1</sup>	41.460	51.070	43.122	48.592	55.918	57.045	56.925	58.773	56.685	n. d.	n. d.
Xifra negoci filials/exportacions (en %)	74,4%	90,1%	91,8%	90,1%	92,4%	89,3%	87,5%	87,2%	79,8%	n. d.	n. d.
Posició Inversora a l'exterior ( <i>estoc</i> IED)	29.271	34.747	31.648	34.831	38.811	38.231	35.271	37.355	43.588	n. d.	n. d.
Posició inversora / PIB (en %)	13,8%	16,0%	15,2%	16,6%	18,5%	18,8%	17,4%	18,0%	20,2%	n. d.	n. d.
Fluxos IED Bruta	7.761	7.481	2.324	2.225	2.996	2.748	2.671	4.475	4.820	4.526	6.543
Desinversions	-1.298	-2.820	-2.227	-1.895	-1.690	-3.690	-1.466	-1.099	-480	-1.244	-1.144
Fluxos IED Neta	6.463	4.662	97	331	1.306	-942	1.205	3.376	4.340	3.282	5.399
Desinversions / fluxos IED bruta /en %)	16,7%	37,7%	95,8%	85,1%	56,4%	134,3%	54,9%	24,6%	10,0%	27,5%	17,5%

n. d. = no disponible

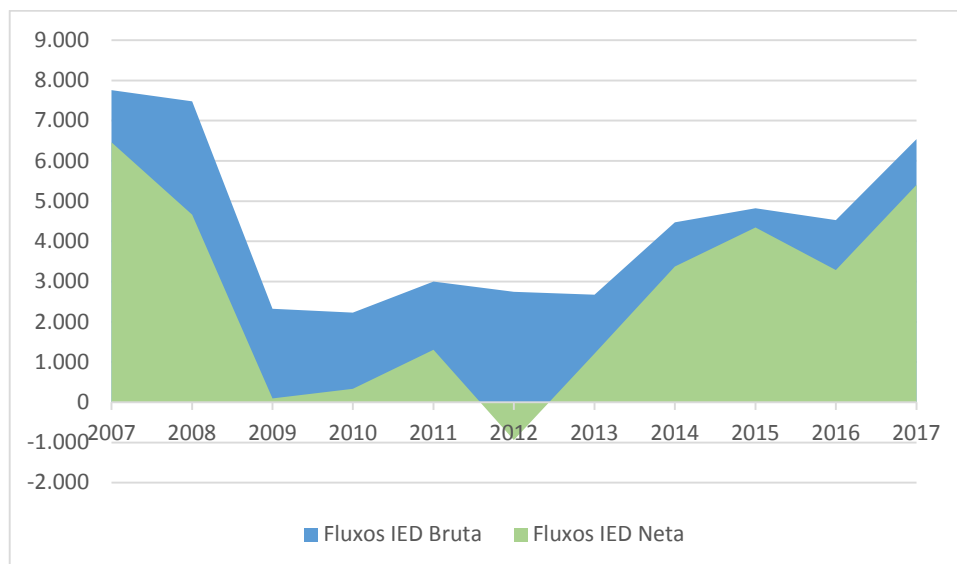
<sup>1</sup> Excloses les filials participades per ETVEs (vegeu nota 2 al peu de la pàgina 6)

Font: IDESCAT per al PIB i les exportacions de Catalunya, i DATAINVEX per a la resta. Data d'accés 02/04/2018

Un primer aspecte a destacar és el pes de les exportacions en el conjunt de l'economia. Arran de la crisi financera que va començar l'any 2008, el PIB català va experimentar una evolució negativa durant els anys 2009 a 2013, i sols a partir de l'any 2014 va començar a recuperar-se, superant l'any 2016 els valors anteriors a la crisi. Esperonades per la crisi, les empreses catalanes es van orientar amb força cap els mercats exteriors i com a resultat les exportacions de béns i serveis van experimentar un creixement continuat, any rere any, a partir del 2010. Això ha comportat que el pes de les exportacions sobre el PIB hagi passat del 25,7% el 2010 al 33,8% el 2017, reflex inequívoc d'un important canvi estructural de la nostra economia.

Un segon aspecte es refereix a l'activitat inversora internacional de les empreses catalanes. El Gràfic 1 ens mostra l'evolució dels fluxos d'IED emesos per les empreses residents a Catalunya, excloses les ETVEs, en el període 2007-2017.<sup>2</sup> Es pot observar l'esfondrament dels fluxos bruts (nous projectes) l'any 2009 (inferiors en gairebé un 70% als de l'any anterior), que va ser gairebé total quan es consideren els fluxos nets (nous projectes menys desinversions) d'aquell any.

**Gràfic 1 - Fluxos d'IED bruta i neta emesa per les empreses catalanes, excloses ETVEs. Anys 2007-2017 (en milions d'euros)**



Font: Elaboració pròpia a partir de DataInvox, data darrer accés: 02/04/2018

En els quatre anys següents, 2010 a 2013, en el bell mig de la crisi econòmica a Espanya, es produeix una certa represa de la inversió a l'exterior si bé amb valors substancialment per sota dels de 2007 i 2008, anys previs a la crisi. És ben interessant analitzar la diferent evolució dels fluxos d'IED bruta i neta. D'una banda, l'evolució dels fluxos d'IED bruta estarien indicant el manteniment del procés d'expansió internacional per part d'un grup d'empreses -si bé de manera més selectiva i amb un ritme bastant menys intens que en els anys previs a la crisi. De l'altra, la desfavorable evolució dels fluxos d'IED neta estaria causada per diferents factors: *i*) la caiguda dels fluxos d'IED bruta és el més evident, i *ii*) la magnitud -tant en termes absoluts com relatius- que podria estar associada tant a

<sup>2</sup> Les ETVEs o Entitats de Tinença de Valors Estrangers es defineixen com a societats establertes a Espanya per un inversor no resident, el principal objecte de les quals és la tinença d'accions de societats estrangeres (Secretaría de Estado de Comercio, 2017, p.54). En el present estudi ens referim sempre a l'anomenada IED productiva, és a dir, la que no té en compte les inversions que efectuen les ETVEs.

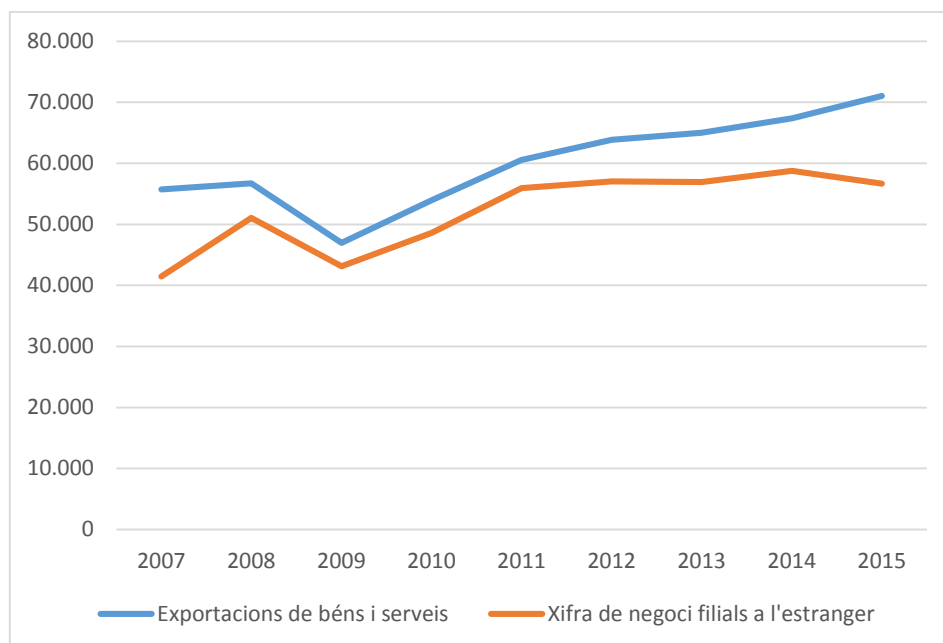
empreses en dificultats que estaria reduint la seva presència internacional com a d'altres empreses que estarien reconfigurant el seu portafoli d'inversions a l'exterior, desinvertint en localitzacions que han esdevingut poc atractives i reinvertint en localitzacions amb un major potencial de creixement i rendibilitat. L'evidència empírica que es presenta més endavant apunta a que el pes d'aquesta segona causa hauria estat important.

A partir de l'any 2014 es produeix una clara recuperació dels fluxos d'IED emesos, tant en termes bruts com nets, amb una molt significativa disminució del volums de desinversions. Així, l'any 2017 el valor de la IED neta ascendirà a gairebé 5.400 milions d'euros superant, per primera vegada en tot aquest període, el valor assolit el 2008 de prop de 4.700 milions d'euros.

Aquesta evolució dels fluxos d'IED emesos s'ha vist reflectida en l'evolució de l'estoc d'IED emesa (en anglès, *outward FDI stock*) o "posició d'inversió a l'exterior", variable que mesura el nivell total d'inversió directa en un determinat moment, generalment al final d'un trimestre o d'un any. L'estoc d'IED emesa és el valor del patrimoni net dels inversors residents i els préstecs nets a empreses d'economies estrangeres.<sup>3</sup> Així, la posició inversora catalana a l'exterior l'any 2007 arribava a la xifra de 29.271 milions d'euros, equivalent a un 13,8% del PIB; mentre que l'any 2015 (darrer any disponible) aquesta assolia el 43.588 milions d'euros, equivalent a un 20,2% del PIB.

Un tercer aspecte, menys conegut de la internacionalització de de les empreses catalanes, es refereix a l'evolució dels resultats de les seves filials a l'exterior. El Gràfic 2 ens mostra l'evolució de les exportacions catalanes de béns i serveis i de la xifra de negoci de les filials a l'estranger, excloses les participades per ETVEs, pel període 2007-2015.

**Gràfic 2 - Evolució de la xifra de negoci de les filials a l'exterior, excloses ETVEs, i de les exportacions catalanes de béns i serveis, 2007-2015 (en milions d'euros)**



Font: Elaboració pròpia a partir de DataInvex, data darrer accés: 02/04/2018

<sup>3</sup> El Registre d'Inversions Exteriors calcula la posició d'inversió a l'exterior sumant el valor comptable dels fons propis de les filials a l'estranger ponderat pel percentatge de participació accionarial de les empreses residents, en aquest cas a Catalunya, més el saldo net del finançament entre empreses vinculades, és a dir, entre les empreses matriu i llurs filials a l'exterior.

D'aquesta evolució cal destacar dos aspectes. El primer és la magnitud a la que arribava a l'any 2008 la xifra de negoci de les filials a l'estranger, 51.070 milions d'euros, representant un 90% del total de les exportacions de béns i serveis d'aquell any.<sup>4</sup> Un clar indicador del significatiu grau d'internacionalització assolit per les empreses catalanes abans de l'inici de la crisi econòmica. El segon aspecte és que, tret de la davallada de facturació a l'any 2009, l'activitat de les filials es va recuperar els anys 2010 i 2011, i a partir del 2012 i fins el 2015 (darrera dada disponible) es va situar a l'entorn dels 57.000 milions d'euros, al voltant d'un 12% superior a la de 2008 en valors absoluts.

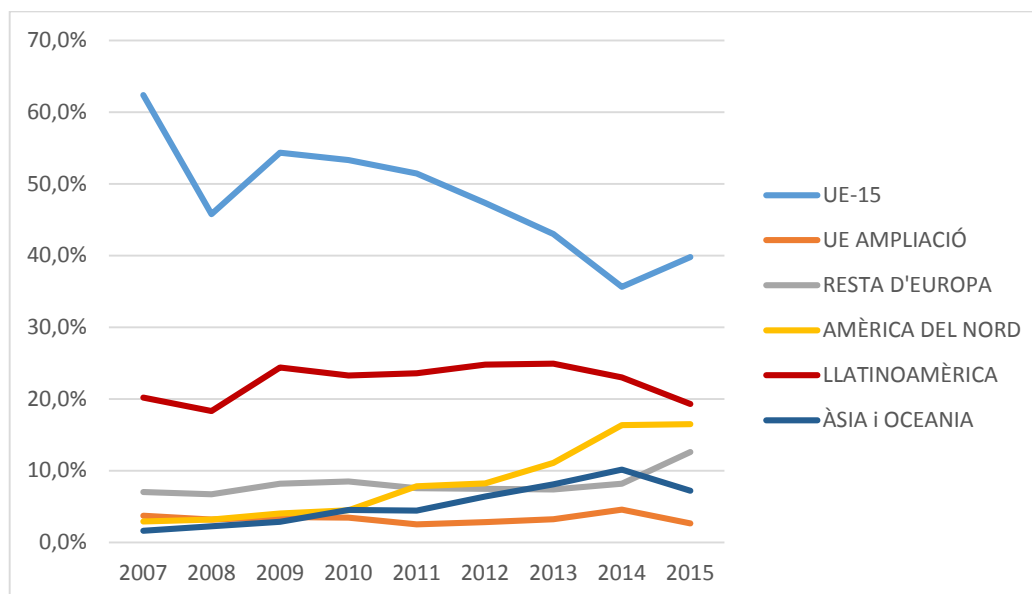
En conclusió, la internacionalització de les empreses catalanes en el període 2007-2017 ha progressat de manera significativa, impulsades per la difícil situació econòmica que va patir el conjunt de l'economia espanyola durant bona part del mateix. Sens dubte, l'aspecte més destacat ha estat la millora de la capacitat exportadora i el gran dinamisme de les exportacions fins arribar a representar un 33,8% del PIB el 2017. En la vessant d'inversió internacional, això és, d'implantacions a l'exterior mitjançant filials –que caracteritza a la internacionalització avançada- els resultats també han estat força positius, sent objecte d'anàlisi en els propers apartats.

### 3. La geografia de les implantacions a l'exterior de les empreses catalanes

#### 3.1. Anàlisi a partir de l'estoc d'IED emesa per Catalunya

D'acord amb les estadístiques sobre l'estoc d'IED emesa, les empreses catalanes estaven implantades en un total de 98 països i geografies l'any 2015 (DataInvex). El Gràfic 3 ens mostra en valors percentuals l'evolució de posició inversora catalana a l'exterior (o estoc d'IED emesa) per grans regions geogràfiques a data 31 de desembre de cadascun dels anys del període 2007-2015.

**Gràfic 3. Evolució de l'estoc d'IED emesa per regions mundials, 2007-2015 (en %)**



Font: Elaboració pròpia a partir de DataInvex, data darrer accés: 02/04/2018

<sup>4</sup> El Registre d'Inversions Exteriors calcula la xifra de negoci de les filials a l'exterior sumant la xifra de negoci de les filials a l'estranger ponderada pel percentatge de participació accionarial de les empreses residents, en el nostre cas, a Catalunya.



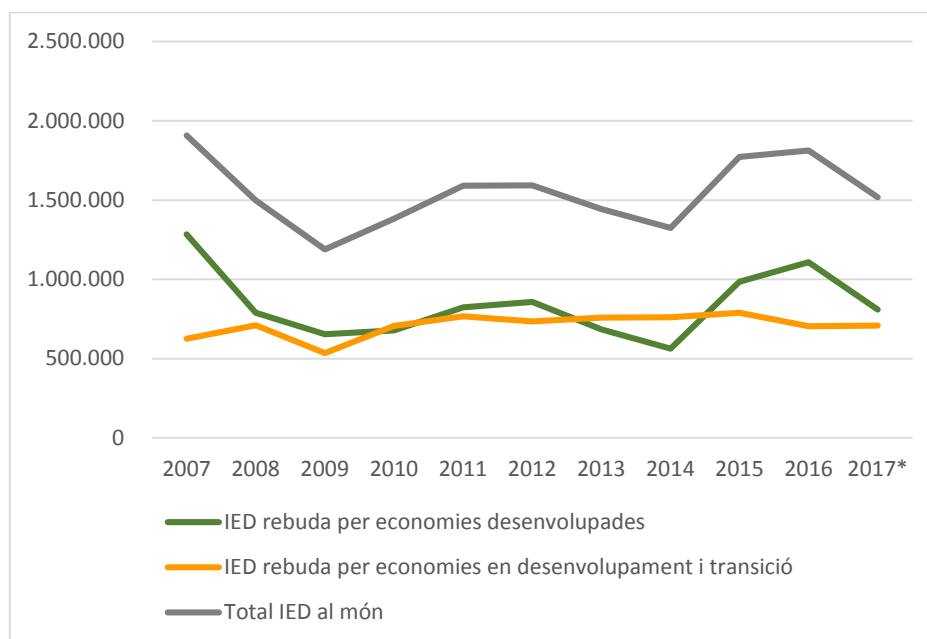
L'anàlisi del Gràfic 3 posa de manifest la creixent diversificació geogràfica de les implantacions de les empreses catalanes en el període 2007-2015. Així, l'any 2007 el patró era clarament bi-regional, caracteritzat pel fort predomini de les inversions als països membre de la Unió Europea abans de la seva ampliació (UE-15) i, en segon lloc i a significativa distància, a Llatinoamèrica, amb un 62,4% i un 20,2% respectivament de l'estoc total d'IED.

Tot i l'impacte de la crisi econòmica i de la retracció dels fluxos d'IED, vuit anys més tard, s'observa un patró de localització molt més balancejat. Si bé la UE-15 segueix sent la regió que concentra un major volum de l'estoc d'IED, la seva proporció es redueix a un 40%, i si afegim les inversions als països de la ampliació, el conjunt de la Unió Europea (UE-28) concentra gairebé un 43%. Altrament dit, ja al 2015, la major part de les inversions de les empreses catalanes a l'estranger, prop del 57% estaven localitzades fora de la Unió Europea. En aquest sentit, tot i un lleuger retrocés, Llatinoamèrica es manté com la segona localització preferent amb un 19,3% de l'estoc d'IED, seguida de prop per Amèrica del Nord que experimenta un creixement continuat a partir del 2010 fins arribar al 16,5%. També són destacables, d'una banda, el creixent pes de les inversions a Àsia i Oceania, que passen d'un 1,6% el 2007 al 7,2% de l'estoc d'IED el 2015, i de l'altra, les inversions a la resta d'Europa que d'un 7% el 2007 passen a representar un 12,6% del total de l'estoc d'IED. El pes de les inversions a Àfrica es manté molt estable al llarg de tot el període, sent del 1,4% el 2015.

### 3.2 Anàlisi a partir dels fluxos d'IED emesos en el període 2007-2017

Per obtenir una visió dinàmica de les tendències recents d'implantació de les empreses catalanes fora d'Espanya, ens cal analitzar l'evolució en les destinacions de l'IED emesa per Catalunya, i comparar-los amb les tendències a nivell mundial. El Gràfic 4 ens mostra els fluxos d'IED rebuts a nivell mundial i per grup d'economies en el període 2010-2017.

**GRÀFIC 4. Fluxos d'IED a nivell mundial rebuts per grups d'economies, 2007-2017 (milions de dòlars)**



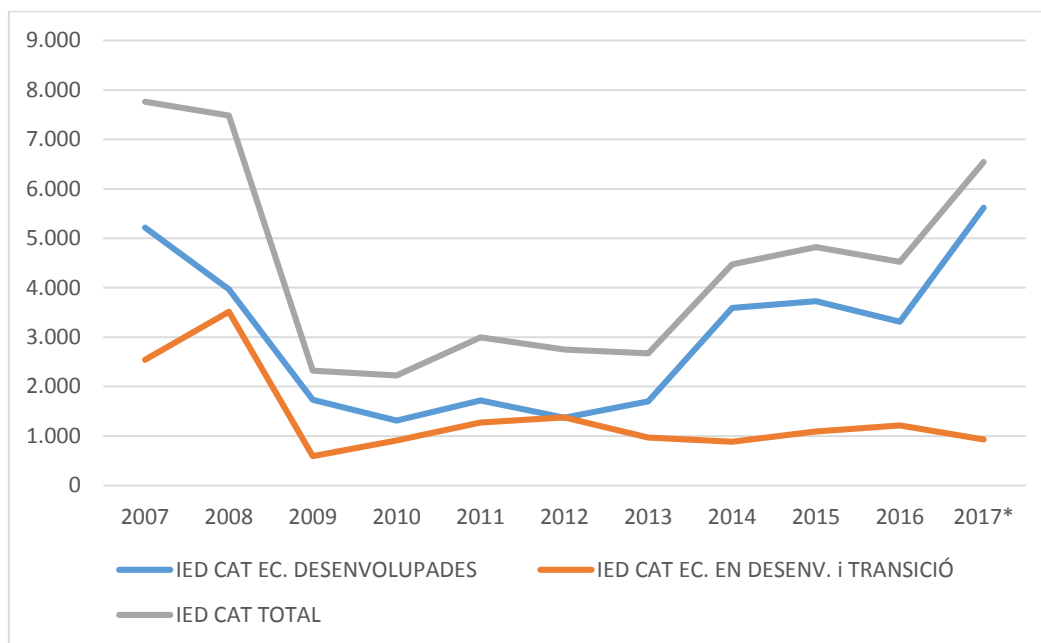
\* Estimació preliminar

Font: Elaboració pròpia a partir d'UNCTAD Stat (data d'accés: 26/03/2018) i UNCTAD, *Investment Trends Monitor* de gener 2018 per a l'any 2017

Dos aspectes són especialment remarcables des de la perspectiva del nostre estudi. El primer és la ràpida recuperació que van experimentar els fluxos d'IED a nivell mundial després de la forta caiguda experimentada els anys 2008 i 2009. El segon aspecte és la notable estabilitat dels fluxos d'IED dirigits a les economies en desenvolupament que, a més, van rebre prop de la meitat dels fluxos a nivell mundial al llarg del període 2010-2017 (en concret, el 48% de mitjana).

El Gràfic 5 ens mostra els fluxos d'IED bruta emesos per les empreses catalanes per grup d'economies en el mateix període 2007-2017. Si els comparem amb els fluxos d'IED a nivell mundial del gràfic anterior, l'aspecte més destacable és el predomini dels fluxos adreçats a les economies desenvolupades, si bé es poden identificar dues etapes clarament diferenciades. La primera està marcada per l'esfondrament de les inversions que es produeix el 2009 i l'evolució posterior fins 2013, en la qual els fluxos dirigits a les economies desenvolupades i a les economies en desenvolupament evolucionen de manera bastant semblant, representant en mitjana el 57% i el 43% respectivament del total de la IED bruta emesa en el període 2010-2013. En la segona etapa, període 2014-2017, el volum dels fluxos d'IED bruta dirigits a les economies en desenvolupament s'estabilitza en torn els 1.000 milions d'euros anuals, mentre que els adreçats a les economies desenvolupades passen dels 1.500 milions d'euros de mitjana anual del període 2010-2013 als 3.500 milions d'euros anual de mitjana els tres anys següents, incrementant-se fins gairebé el 5.600 milions d'euros el 2017. Com a conseqüència, el pes relatiu de les inversions en les economies en desenvolupament es redueix significativament, tot passant del 43% de mitjana en el període 2010-2013 al 20% en el període 2014-2017.

**GRÀFIC 5. Fluxos d'IED bruta emesa per les empreses catalanes per grups d'economies destinatàries, 2007-2017 (milions d'euros)**



Font: Elaboració pròpia a partir de DataInvox, data darrer accés: 02/04/2018

#### 4. Anàlisi de la intensitat inversora de Catalunya

El propòsit d'aquest apartat és determinar, en primer lloc, si les empreses catalanes estan invertint proporcionalment més o menys en una destinació determinada en comparació amb les inversions totals a nivell mundial en la mateixa destinació i, en segon lloc, si les

destinacions (països i regions) en que les empreses catalanes estan intensificant les seves inversions directes es corresponen amb aquelles amb un major grau d'atractiu, considerant tant el seu potencial de creixement a mitjà i llarg termini com el grau de dificultat derivat del seu marc regulador i institucional.

Amb aquesta finalitat s'ha calculat l'índex d'intensitat inversora (I) de Catalunya per als anys 2007 i 2015. Aquest índex es defineix com la ràtio entre la quota que representa la inversió en el país receptor  $j$  sobre el total de la inversió a l'estranger feta pel país emissor  $c$  i la quota que representa la inversió estrangera total rebuda pel país receptor  $j$  sobre el total de la inversió estrangera rebuda per tots els països al món. La fórmula emprada és la següent:

$$I_{cj} = \frac{E_{cj}/E_c}{R_j/R_w} = \frac{e_{cj}}{r_j}$$

on

$E_{cj}$  són les inversions de Catalunya al país o regió  $j$

$E_c$  són les inversions totals de Catalunya a l'estranger

$R_j$  és la inversió estrangera total rebuda pel país o regió  $j$

$R_w$  és total de la inversió estrangera rebuda a nivell mundial

$e_{cj}$  és la quota de les inversions de Catalunya a  $j$  respecte el total de les inversions de Catalunya

$r_j$  és la quota de la inversió estrangera total rebuda per  $j$  respecte el total de la inversió estrangera rebuda a nivell mundial

Per tal de fer homogènia la comparació entre les dues quotes de que consta la ràtio, a l'hora de calcular la variable  $R_w$  s'haurien de restar les inversions estrangeres rebudes pel país emissor  $c$ , és a dir, Catalunya. En el nostre cas, no obstant, al tractar-se d'una economia d'àmbit sub-estatal, les estadístiques sobre IED només consideren les inversions fetes per les empreses catalanes fora d'Espanya (però no a la resta d'Espanya). Per això, en el càlcul de la variable  $R_w$  s'han restat les inversions estrangeres rebudes pel conjunt d'Espanya. D'aquesta manera el conjunt de països considerats per al càlcul de l'índex tant en el numerador com en el denominador és el mateix, tots els del món excepte Espanya.

L'índex d'intensitat inversora pot prendre un rang de valors molt ampli. Un índex amb valor igual a 1 indica que la quota de les inversions de Catalunya a una destinació determinada és la mateixa que la quota de les inversions de la resta del món a la mateixa destinació. És a dir, que Catalunya estaria invertint en aquella regió o país amb la mateixa intensitat que la resta de països del món. Per contra, un índex superior (inferior) a 1 indica que les inversions cap a una destinació determinada presenten una intensitat alta (per sobre de la mitjana mundial) o baixa (per sota de dita mitjana).

En el cas dels estudis sobre IED, l'índex d'intensitat inversora es pot calcular tant amb la variable de fluxos d'IED (p. ex. Petri, 1995) com amb la variable d'estoc d'IED (p. ex. Dunning, Fujita i Yakova, 2007). En el nostre cas hem optat per l'estoc d'IED perquè dona compte del nivell total d'inversió directa de Catalunya en un país o regió en un determinat moment, incloent-hi els beneficis reinvertits (o pèrdues registrades) per les filials de les empreses catalanes en una determinada localització.

Del total de 98 països i geografies on estaven implantades les empreses catalanes l'any 2015 s'han exclòs, als efectes de la nostra anàlisi, els següents grups de països: *i*) aquells on el volum de l'estoc d'IED no superava els 100.000 euros l'any 2015, *ii*) els paradisos

fiscals<sup>5</sup>, i *iii*) Andorra i Cuba, atès de que no es disposa de la informació sobre l'estoc d'IED rebuda del conjunt de països del món. Fetes aquestes exclusions resulta un llistat de 86 països per als quals s'ha calculat l'índex d'intensitat inversora en dos moments del temps, a 31/12/2007 i a 31/12/2015. Aquests 86 països representaven el 99,4% de l'estoc d'IED de Catalunya i el 95,1% de l'estoc d'IED rebuda a nivell mundial, excloent-hi Espanya, l'any 2015.

Per tal de facilitar la comparabilitat dels resultats del present estudi amb els obtinguts per Jiménez et al. (2018) sobre intensitat exportadora de Catalunya, s'han fet servir les mateixes regions mundials: Unió Europea (que en el nostre cas hem desglossat entre els països membre abans de la seva ampliació, o UE-15, i els països de l'ampliació), Resta d'Europa, Àfrica del Nord, Àfrica Subsahariana, Orient Mitjà, Amèrica Llatina, Amèrica del Nord, Àsia i Oceania.

Les fonts utilitzades per al càlcul dels índexs d'intensitat inversora són DataInves-*Secretaría de Estado de Comercio* per les dades de l'estoc d'IED de Catalunya i UNCTAD Stat per les dades de l'estoc d'IED rebuda pels diferents països i regions.

Atès que el propòsit de l'estudi és la identificació potencials mercats de futur per a les empreses catalanes des de la perspectiva de la inversió directa o implantació, a la relació de 86 països esmentada s'han incorporat 19 països més, considerats com mercats de futur per una o més d'aquestes tres fonts: *i*) la relació de països desenvolupats i països emergents que BBVA Research estima que efectuaran una aportació més gran al creixement del PIB mundial en el període 2015-2025, *ii*) el treball de Jiménez, Fita i Estapé (2018) on identifiquen els països amb potencial per millorar les exportacions de Catalunya, i *iii*) els països considerats d'especial interès en les línies orientatives pel 2018 per part del Fondo para la Internacionalización de la Empresa (FIEM) de la *Secretaría de Estado de Comercio* del govern espanyol. En conjunt, aquests 105 països representaven l'any 2015 el 97,9% de l'estoc d'IED rebuda a nivell mundial, excloent-hi Espanya.

Per a cadascun dels 105 països seleccionats i de les 10 regions mundials, els índexs d'intensitat inversora obtinguts s'han avaluat conjuntament amb les perspectives de creixement per al període 2015-2025 i amb el grau de facilitat o dificultat que presenta el marc regulador i institucional de cada país per al desenvolupament de l'activitat empresarial segons els informes *Doing Business 2018* de la Corporació Financera Internacional (IFC en les seves sigles en anglès) i *Corruption Perception Index 2017* de Transparency International.

Pel que fa a les perspectives de creixement es pren com a referència la classificació que efectua BBVA Research de les economies emergents en tres grups: *i*) els països EAGLE (sigles en anglès d'economies emergents i líders en creixement), la contribució dels quals al creixement econòmic mundial en el període 2015-2025 (en termes del seu increment de PIB real ajustat per la paritat de compra) s'espera que sigui més gran que la mitjana dels països avançats líders agrupats en el G7, *ii*) els països en el Niu que podrien pertànyer al grup dels EAGLE en un futur (jugant amb la imatge de que la paraula *eagle* significa àliga en anglès), la contribució de les quals al creixement econòmic mundial s'espera que sigui més gran que la mitjana de la resta de països desenvolupats no G7, i *iii*) la resta de països en desenvolupament. Aquesta classificació combina la grandària i les perspectives

---

<sup>5</sup> En concret, es tracta d'Aruba, Bahames, Barbados, Curaçao, les Illes Caiman i les Illes Verges Britàniques.

de creixement d'un país. En el seu informe de 2016, BBVA Research identifica 15 economies EAGLE i 20 economies en el Niu.

Per a avaluar la factibilitat d'un increment de la presència inversora de les empreses catalanes en aquelles destinacions que sent atractives presenten baixos índexs d'intensitat inversora s'ha tingut en compte l'evolució recent (anys 2014-2017) dels fluxos d'IED bruta emesa per les empreses catalanes així com la rendibilitat mitjana de les filials en aquella regió mundial, ja que –com és sabut- els beneficis empresarials són un dels millors predictors d'inversions futures. La font d'informació sobre els resultats de les filials és DataInvex.

Les conclusions així obtingudes es plasmen en una recomanació sobre els països i regions on seria recomanable una major presència inversora de les empreses catalanes a mig i llarg termini (horitzó 2025) per tal d'aprofitar millor les tendències de creixement de l'economia mundial.

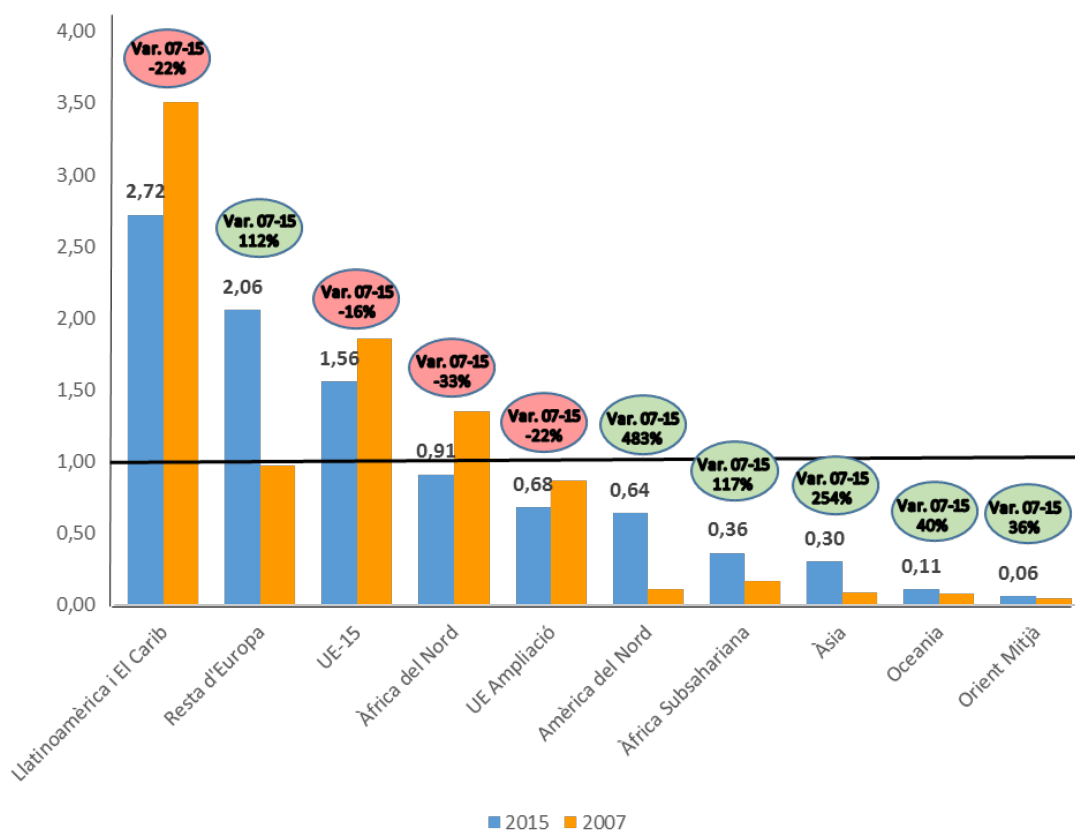
#### **4.1. Anàlisi per regions mundials**

L'evolució de la intensitat inversora de Catalunya en el període 2007-2015 palesa els significatius esforços realitzats per les empreses catalanes per diversificar les seves implantacions més enllà de les destinacions tradicionals (Llatinoamèrica, la Unió Europea i l'Àfrica del Nord), a la recerca de les regions amb un major potencial de creixement.

Tot i haver experimentat reduccions de certa entitat, els índexs d'intensitat inversora de Catalunya l'any 2015 seguien a sent elevats a Llatinoamèrica (2,72) i a la UE-15 (1,56). Per contra, la difícil situació socio-política en molts països del Nord d'Àfrica es traduirà en la pràctica congelació d'inversions cap a la regió, resultant en un descens de l'índex d'intensitat inversora una mica per sota de la unitat (0,91). De manera semblant, la duresa de la recessió econòmica experimentada pels països de l'ampliació de la UE, també es traduirà en un descens significatiu de la intensitat inversora (0,68), que ja prèviament a la crisi de 2008 era inferior a la unitat.

D'altra banda, cal constatar la molt positiva evolució de la intensitat inversora de Catalunya en les regions mundials que han experimentat un major dinamisme econòmic en el període considerat. Ací, cal destacar el gran salt que experimenta l'índex d'intensitat inversora en el cas dels països de la resta d'Europa (de 0,97 a 2,06) i d'Amèrica del Nord (de 0,11 a 0,64), país en el qual la presència inversora de les empreses catalanes comença a ser significativa. També són importants els increments de l'índex, tot i que situant-se encara en valors sensiblement inferiors a la unitat, en aquelles regions on la presència d'empreses catalanes havia estat històricament molt limitada. En concret, l'Àfrica Subsahariana (0,36), Àsia (0,30), Oceania (0,11) i l'Orient Mitjà (0,06). Cal tenir present que algunes estimacions situen al voltant del 72% l'aportació d'aquestes quatre regions a l'increment del PIB mundial en el període 2015-2025, amb Àsia contribuint ella sola prop d'un 63% (BBVA Research, 2017).

**Gràfic 7. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2007-2015. Regions mundials**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

## 4.2. Anàlisi per països

A continuació es presenten els resultats obtinguts de l'anàlisi dels 105 països seleccionats per regions mundials. A les taules 1 a 7 de l'Annex es proporciona la informació emprada per elaborar aquest capítol de l'estudi tant a nivell de país com de regió.

### 4.2.1 Països membre de la Unió Europea abans de l'ampliació (UE-15)

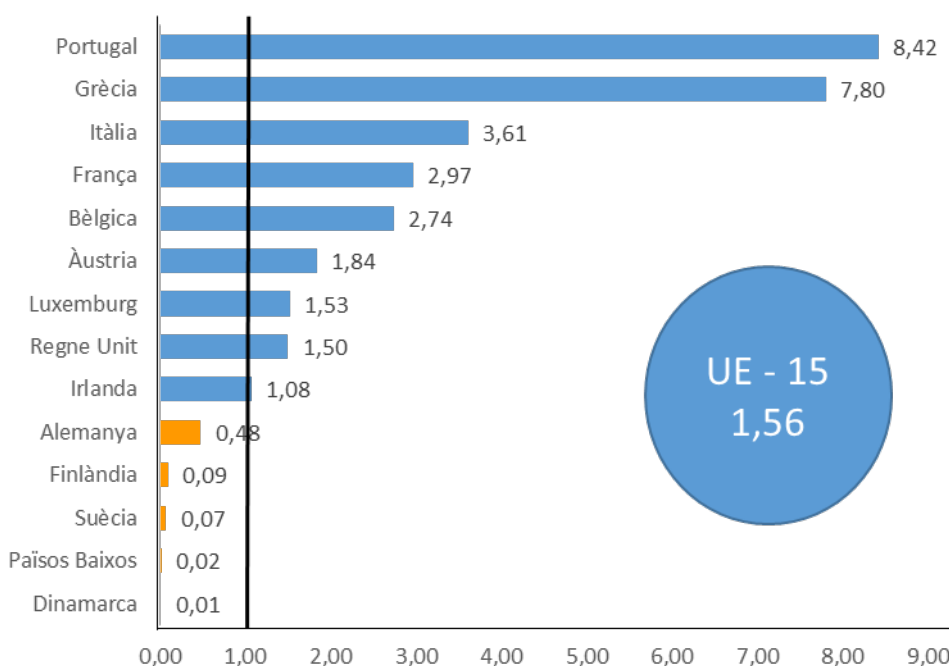
Els països de la UE-15, excloent-hi Espanya, concentren el 25,5% de l'estoc mundial d'IED rebuda alhora que constitueixen la principal destinació de les inversions exteriors de les empreses catalanes, assolint aquestes el 39,8% de l'estoc total d'IED (dades 2015).

La intensitat inversora de Catalunya és especialment alta a Portugal (8,42) i a Grècia (7,80). L'índex també és superior a la unitat en diverses de les principals economies de la UE-15 com Itàlia (3,61), França (2,97) i el Regne Unit (1,50) així com també a Bèlgica (2,74), Àustria (1,84) i Luxemburg (1,53). L'excepció la trobem a Alemanya (0,48) on l'índex se situa per sota d'1, tot i ser la major economia de la Unió Europea i el segon mercat més important per a les exportacions catalanes.

D'altra banda, la intensitat inversora de les empreses catalanes és molt baixa als països nòrdics: Finlàndia (0,09), Suècia (0,07) i Dinamarca (0,01), així com en els Països Baixos (0,02), si bé en aquest darrer cas sembla tractar-se d'una situació puntual, força atípica, ja que es produeix una forta davallada de l'estoc d'IED fruit d'importants desinversions

els anys 2013 i 2014. L'evolució dels fluxos d'IED bruta i neta cap els Països Baixos els anys 2016 i 2017 fa preveure una recuperació significativa d'aquest índex.

**Gràfic 8. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2015. Països de la UE-15**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

El marc institucional de la Unió Europea, amb la implementació del mercat únic, i la qualitat i l'eficiència de les infraestructures de transport en gran part del territori de la UE-15, fan que l'anàlisi de les implantacions empresarials, especialment de les productives, s'hagi de considerar des d'una perspectiva geogràfica més àmplia que la consideració individual país a país. Així, en bastants sectors és freqüent que les implantacions productives s'efectuïn en uns pocs països de la UE des dels quals servir al conjunt del mercat europeu. En el cas dels països de menor grandària també és força freqüent que des de la filial en un país es gestionin les activitats comercials en els països veïns, com succeeix amb els països del Benelux. Sota aquesta perspectiva, i atès que la intensitat inversora de Catalunya en la UE-15 és en conjunt elevada (1,58), el potencial de millora pel que fa a les implantacions empresarials se centraria fonamentalment en Alemanya, no sols per la grandària i dinamisme de la seva economia així com la seva proximitat als països nòrdics, sinó també –i especialment- per accedir a tecnologia avançada i al seu sistema d'innovació.

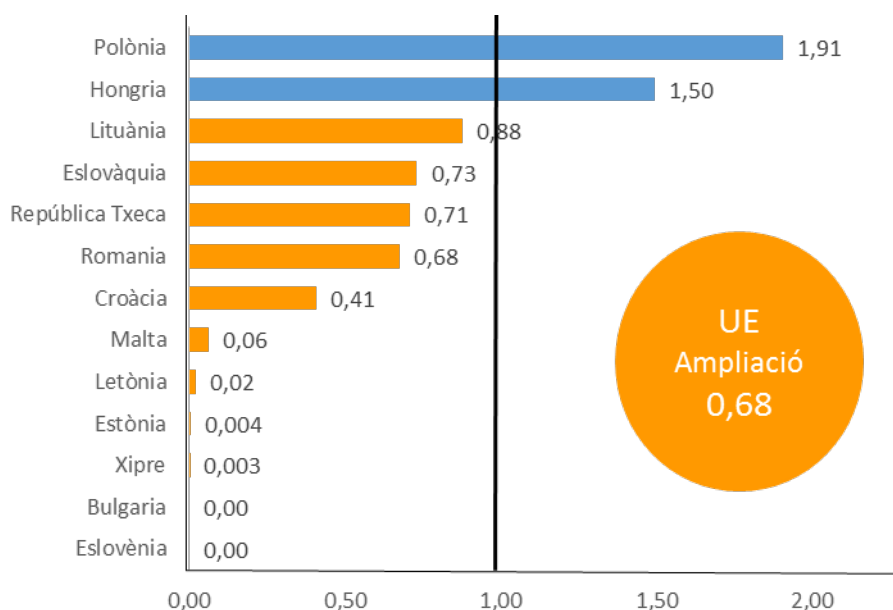
#### 4.2.2 Països de l'ampliació de la Unió Europea (UE-Ampliació)

Els països de l'ampliació de la UE totalitzen el 3,92% de l'estoc mundial d'IED rebuda alhora que representen un 2,66% de l'estoc d'IED de les empreses catalanes (dades 2015).

Dins d'aquest grup de països, destaca la intensitat inversora a Polònia (1,91), tot i haver experimentat una certa davallada en els darrers anys, i a Hongria (1,50), on l'evolució ha estat força positiva. Amb valors inferiors a la unitat, però clarament més alts respecte de l'any 2007, trobem Lituània (0,88), Croàcia (0,41) i els restants països de major grandària del grup: República Txeca (0,71), Romania (0,68) i Eslovàquia (0,73). Finalment, cal notar la molt baixa intensitat inversora de les empreses catalanes a Bulgària i als països

de reduïda grandària d'aquest grup (els bàltics excepte Lituània, Eslovènia, Malta i Xipre).

**Gràfic 9. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2015. Països ampliació de la UE**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

Les dades sobre els resultats de les filials de les empreses catalanes en el conjunt dels països de l'ampliació de la UE mostren una caiguda significativa de la rendibilitat a partir de l'any 2009, reflex d'una difícil conjuntura econòmica (vegeu Taula 6 a l'Annex). Aquest fet ha anat acompanyat d'una dràstica reducció dels fluxos d'IED bruta (-84%) envers aquests països en el període 2014-2017 respecte del període 2010-2013. La conclusió és que no s'entreveuen oportunitats significatives per a un augment de la intensitat inversora de Catalunya. No obstant, en l'escenari d'una futura reducció de les tensions geopolítiques entre la UE i Rússia, els països d'aquest grup amb una base industrial més desenvolupada, com ara la República Txeca, guanyarien en atractiu com a base productiva i logística per subministrar al mercat rus.

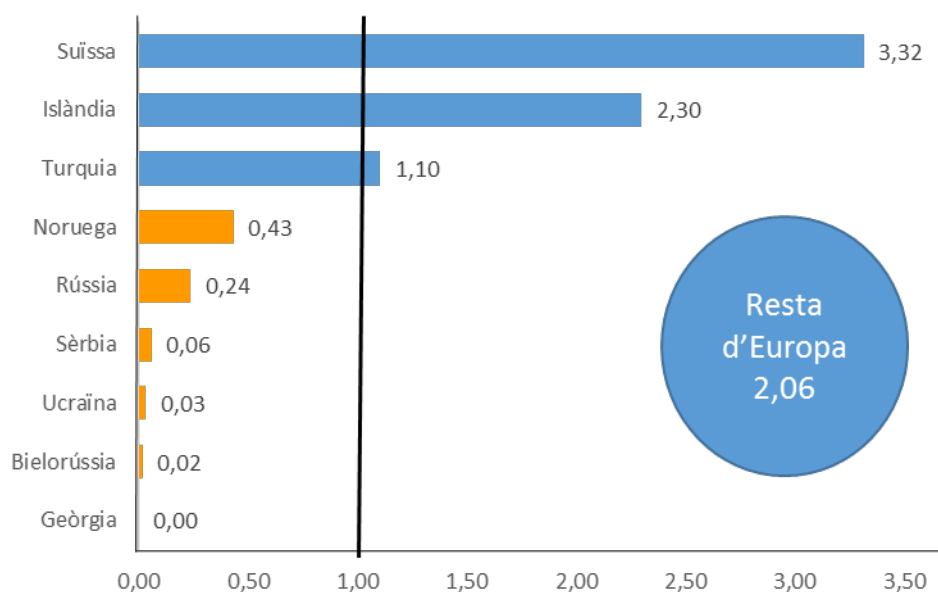
#### 4.2.3 Països de la resta d'Europa

En conjunt, els països seleccionats de la resta d'Europa representen el 6,1% de l'estoc mundial d'IED rebuda, i el 12,6% de l'estoc d'IED emesa per les empreses catalanes (dades 2015).

Entre aquests països, destaca especialment la intensitat inversora de Catalunya a Suïssa (3,32), sent el segon país en importància en base al volum de l'estoc d'IED de les empreses catalanes. També mostren índexs superiors a la unitat Islàndia (2,30) i Turquia (1,10). Per contra, l'índex és inferior a la unitat a Noruega (0,43) i a Rússia (0,24), i molt baix en els països a l'entorn de Rússia com Bielorrússia, Ucraïna i Geòrgia i en els països balcànics no membres de la UE, com Sèrbia o Bòsnia-Hercegovina, reflex de la pràctica absència d'inversions per part de les empreses catalanes. Atesa la situació de tensió geopolítica entre la UE i les dues grans economies en aquest grup, d'una banda amb Rússia degut als conflictes d'Ucraïna i de Síria, i de l'altra amb Turquia, no s'entreveuen oportunitats significatives a mig termini per a un augment de la intensitat inversora.



**Gràfic 10. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2015. Països de la resta d'Europa**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

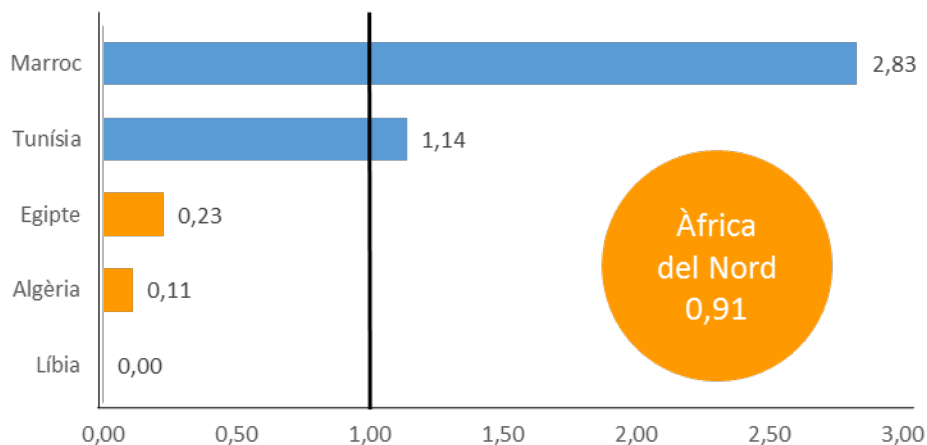
#### 4.2.4 Àfrica del Nord

Els països seleccionats del Nord d'Àfrica representen en conjunt el 0,90% de l'estoc mundial d'IED rebuda i el 0,83% de l'estoc d'IED emesa per les empreses catalanes (dades 2015). En conjunt, la intensitat inversora en aquests països (0,91) està bastant en línia amb la mitjana mundial.

La intensitat inversora de Catalunya és elevada al Marroc (2,83) i a Tunísia (1,14), tot i haver experimentat una certa davallada en els darrers anys. Aquests dos països són els geogràficament més propers i amb un major grau d'estabilitat sociopolítica des de l'esclat de les primaveres àrabs a finals de l'any 2010. Mentre que en els restants països, l'índex és sensiblement inferior a la unitat, la seva evolució ha estat ben dispar. D'una banda, Egipte (0,23), que ha passat de no tenir filials registrades el 2007 a rebre inversions directes de les empreses catalanes, modestes en volum i de manera discontinua, en el període 2007-2014, si bé no s'ha registrat cap nova inversió des del 2015. D'altra banda, la intensitat inversora a Algèria ha davallat molt significativament, passant l'índex del 2,43 el 2007 al 0,11 el 2015, com a conseqüència d'importantes desinversions a partir de 2011. Finalment, a Líbia no hi ha inversions registrades.

Entre els països emergents amb una aportació estimada més gran a l'increment del PIB mundial en el període 2015-2025, BBVA Research inclou a quatre dels cinc països analitzats: Egipte a la categoria de país Eagle i Algèria, Marroc i Líbia a la categoria de país Niu. No obstant, tret del Marroc amb un grau de dificultat mitjana, els altres tres països presenten entorns reguladors i institucionals de dificultat alta (Egipte) o molt alta (Algèria i Líbia) (vegeu Taula 7 a l'Annex). Quan es consideren conjuntament la grandària i les perspectives de creixement d'aquestes economies amb els seus entorns reguladors i institucionals, Egipte és el país que comparativament ofereix un potencial marge de millora més clar a mig termini pel que fa a les implantacions empresarials.

**Gràfic 11. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2015. Àfrica del Nord**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

#### 4.2.5 Àfrica Subsahariana

Els països seleccionats de l'Àfrica Subsahariana totalitzen l'1,52% de l'estoc mundial d'IED rebuda i el 0,55% de l'estoc d'IED emesa per les empreses catalanes (dades 2015), la qual cosa palesa la baixa intensitat inversora en aquests països en relació amb la mitjana mundial.

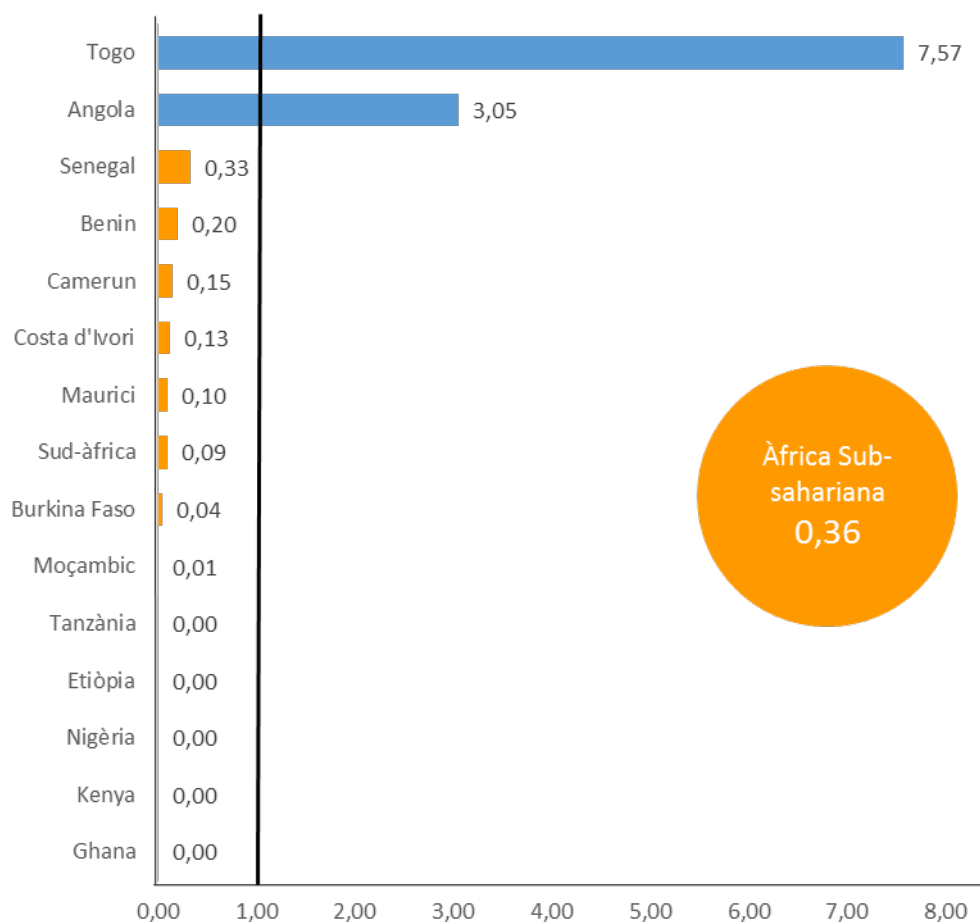
En relació amb el seu potencial de mercat, la presència de les empreses catalanes és molt minsa i sols molt recentment han començat a invertir amb molta prudència. Així, l'estoc d'IED de Catalunya a la regió l'any 2007 es concentrava en sols cinc països (Angola, Ghana, Maurici, Senegal i Sud-àfrica), mentre que el 2015 el nombre de països va augmentar a dotze, principalment a l'Àfrica Occidental i Central (Benín, Burkina Faso, Camerun, Costa d'Ivori, Senegal i Togo) i l'Àfrica del Sud (Angola, Moçambic i Sud-àfrica), si bé amb volums d'IED molt petits, tret del cas de Sud-àfrica (vegeu Taula 5 a l'Annex).

Dins d'aquest grup de països, destaca la intensitat inversora a Togo (7,57) i Angola (3,05), amb valors de l'índex superiors a la unitat. Seguits, amb valors prou inferiors a la unitat, per Senegal (0,33), Benín (0,20), Camerun (0,15), Costa d'Ivori (0,13), Maurici (0,10), Sud-àfrica (0,10) i Burkina-Faso (0,04), i no significatius a la resta de països considerats. Altrament dit, la intensitat inversora és alta en les dues principals economies del Sud del continent africà, Sud-àfrica i Angola, molt baixa a l'Àfrica Occidental i Central (tret de Togo). En aquest sentit, cal subratllar la pràcticament inexistent presència de les empreses catalanes en els països de l'Est d'Àfrica.

L'Àfrica Subsahariana, tot i el seu potencial de creixement a mig i llarg termini, presenta un entorn regulador i institucional molt poc favorable a les empreses, el que explica en gran part la baixíssima presència inversora de Catalunya. BBVA Research inclou a quatre dels països de l'Àfrica Subsahariana entre les economies emergents amb una contribució significativa a l'increment del PIB mundial en el període 2015-2025: Nigèria com a país Eagle i Etiòpia, Moçambic i Sud-àfrica com a països Niu. Pel que fa a l'entorn regulador i institucional, Sud-àfrica presenta un grau de dificultat mitjana mentre que en els altres tres països el grau de dificultat és molt alt (Etiòpia, Moçambic i Nigèria) (vegeu Taula 7 a l'Annex). En aquest context, tant Kenya com Sud-àfrica – les principals economies de l'Àfrica de l'Est i del Sud, respectivament- presenten els climes de negocis més

favorables de la regió. En una perspectiva de mig i llarg termini, són els dos països que ofereixen un potencial de millora pel que fa a les implantacions empresarials.

**Gràfic 12. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2015. Àfrica Subsahariana**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

#### 4.2.6 Orient Mitjà

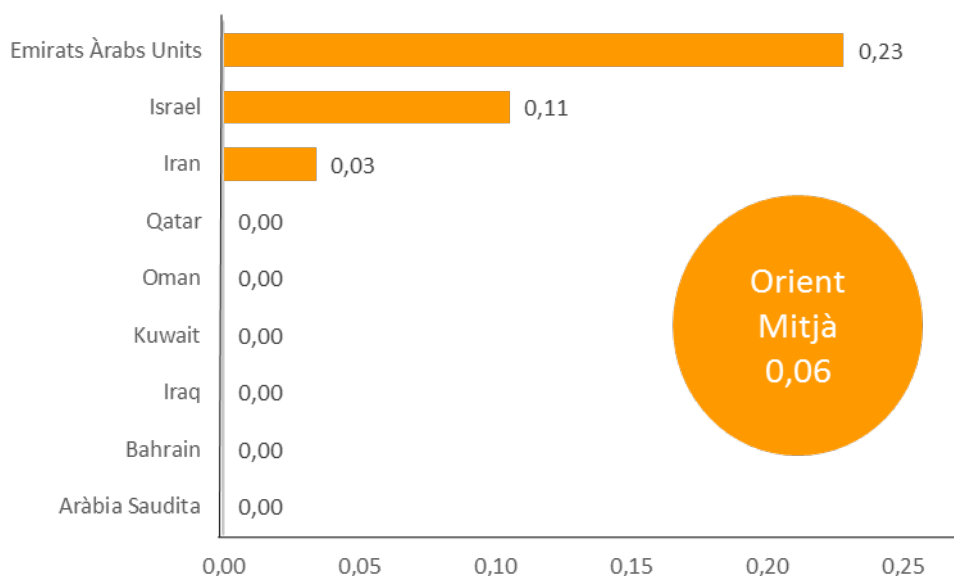
Els països seleccionats de l'Orient Mitjà representen en conjunt el 2,40% de l'estoc mundial d'IED rebuda i el 0,15% de l'estoc d'IED emesa per les empreses catalanes (dades 2015). El notable contrast entre el pes de la regió a nivell mundial i a Catalunya, posa en relleu que l'Orient Mitjà no ha estat considerat fins molt recentment com un destí per implantar filials. De fet, l'estoc d'IED de Catalunya a la regió l'any 2007 s'hi concentrava en dos països, els Emirats Àrabs Units i Jordània; mentre que el 2015 s'hi concentrava en tres: els Emirats Àrabs Units, Israel i Iran, la tercera, quarta i segona economies de la regió respectivament. Cal afegir que entre 2011 i 2014 es produeixen algunes inversions de poc volum que al poc es desinverteixen a l'Aràbia Saudita i a Qatar, raó per la qual el valor de l'estoc al 2015 és zero. Pel que fa a la intensitat inversora, els índexs per aquests països són tots molt baixos: Emirats Àrabs Units (0,23), Israel (0,11) i Iran (0,03), lluny de la mitjana mundial.

L'Orient Mitjà aporta quatre països al grup de les economies emergents amb major potencial de contribuir a l'increment del PIB mundial en el període 2015-2025: Iran com a país Eagle i Aràbia Saudita, Emirats Àrabs i Iraq com a països Niu. Pel que fa a l'entorn

regulador i institucional, Emirats Àrabs presenten un entorn de negocis molt favorable, mentre que a l'Aràbia Saudita el grau de dificultat és mitjà i molt alt a Iran i Iraq (vegeu Taula 7 a l'Annex). En conclusió, el potencial de millora pel que fa a les implantacions empresarials se centraria, d'una banda, en els Emirats Àrabs Units, per oferir un molt bon balanç entre la grandària i les perspectives de creixement de l'economia i el marc institucional i regulador, i de l'altra, Israel, la quarta economia en grandària de la regió amb la que hi ha intenses relacions comercials i que posseeix empreses innovadores en sectors de tecnologia avançada.

A més llarg termini, caldria també considerar a l'Aràbia Saudita, primera economia de la regió, i l'Iran, especialment si no es trenca el pacte nuclear amb els cinc països membres permanents del Consell de Seguretat de Nacions Unides més Alemanya, fortament qüestionat per l'actual administració nord-americana, que contempla l'aixecament de les sancions comercials.

**Gràfic 13. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2015. Orient Mitjà**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

#### 4.2.7 Amèrica

Els Estats Units i Canadà representen en conjunt el 25,7% de l'estoc mundial d'IED rebuda i el 16,5% de l'estoc d'IED emesa per les empreses catalanes (dades 2015). Tot i trobar-se per sota de la mitjana mundial, l'índex d'intensitat inversora de Catalunya ha millorat sensiblement en el cas dels Estats Units, passant del 0,13 el 2007 al 0,73 el 2015. Per contra, la intensitat inversora al Canadà que ja era molt baixa encara s'ha reduït més.

Per la grandària i dinamisme de les seves economies, la primera i la desena més grans del món en termes nominals (s'estima que conjuntament aportaran el 10% de l'increment del PIB mundial en el període 2015-2025), i pel seu favorable entorn regulador i institucional, tots dos països tenen potencial de millora pel que fa a les implantacions empresarials. A curt i mig termini sobresurt l'oportunitat dels Estats Units, el potencial del qual un nombre creixent d'empreses catalanes està descobrint. Amb tot, la rendibilitat de les filials de les empreses catalanes a l'Amèrica del Nord són en mitjana les segones més baixes des de

l'any 2007, inici de la sèrie històrica, tan sols per sobre de la rendibilitat de les filials als països de l'ampliació de la UE (vegeu Taula 6 a l'Annex), reflex de ser una de les economies amb més intensitat competitiva al món. Al seu torn, Canadà apareix com una oportunitat a més llarg termini, especialment si tenim present el punt de partida. L'elevada integració econòmica dels dos països ha tendit a afavorir les localitzacions de filials als Estats Units, com a base des de la qual també poder servir al mercat canadenc. No obstant, el recent acord comercial entre Canadà i la Unió Europea (CETA en les seves sigles en anglès) podria contribuir a afavorir no sols les exportacions catalanes sinó també les inversions en filials.

Al seu torn, Llatinoamèrica i el Carib constitueixen la segona destinació en importància de les inversions exteriors de Catalunya. Els països seleccionats representen en conjunt el 7,11% de l'estoc mundial d'IED rebuda i el 19,35% de l'estoc d'IED emesa per les empreses catalanes (dades 2015). La intensitat inversora de Catalunya l'any 2015 seguia sent elevada a Llatinoamèrica (2,72), significativament per sobre de la mitjana mundial.

Per països, la intensitat inversora de Catalunya és especialment alta a Veneçuela (41,0)<sup>6</sup> i Equador (10,32). L'índex també és superior a la unitat en altres tretze països, mentre que és inferior a Colòmbia (0,95), on s'acosta molt a la unitat, i a Hondures (0,48) i el Salvador (0,31). És interessant constatar que entre 2007 i 2015 es produeix un augment generalitzat de l'estoc d'IED de Catalunya a la regió, en concret en 15 dels 18 països considerats (les excepcions són Argentina, Hondures i República Dominicana), la qual cosa comporta un fort increment tot passant de 5.900 a 8.440 milions d'euros. No obstant, l'estoc d'IED rebuda per la regió de la resta del món va créixer més ràpidament, especialment entre 2010 i 2014, coincidint amb el final del període de bonança econòmica marcat per l'anomenat "supercicle de les commodities" caracteritzat pels elevats preus de les matèries primeres que es van mantenir en nivells molt alts pràcticament fins a principis del 2014 (Steinberg, 2016). Les dades d'UNCTAD indiquen que en 2015 i 2016 s'ha produït una reducció de certa entitat en els fluxos totals d'IED rebuda per la regió, la qual cosa fa esperar que la intensitat inversora de Catalunya torni a augmentar respecte de la mitjana mundial.

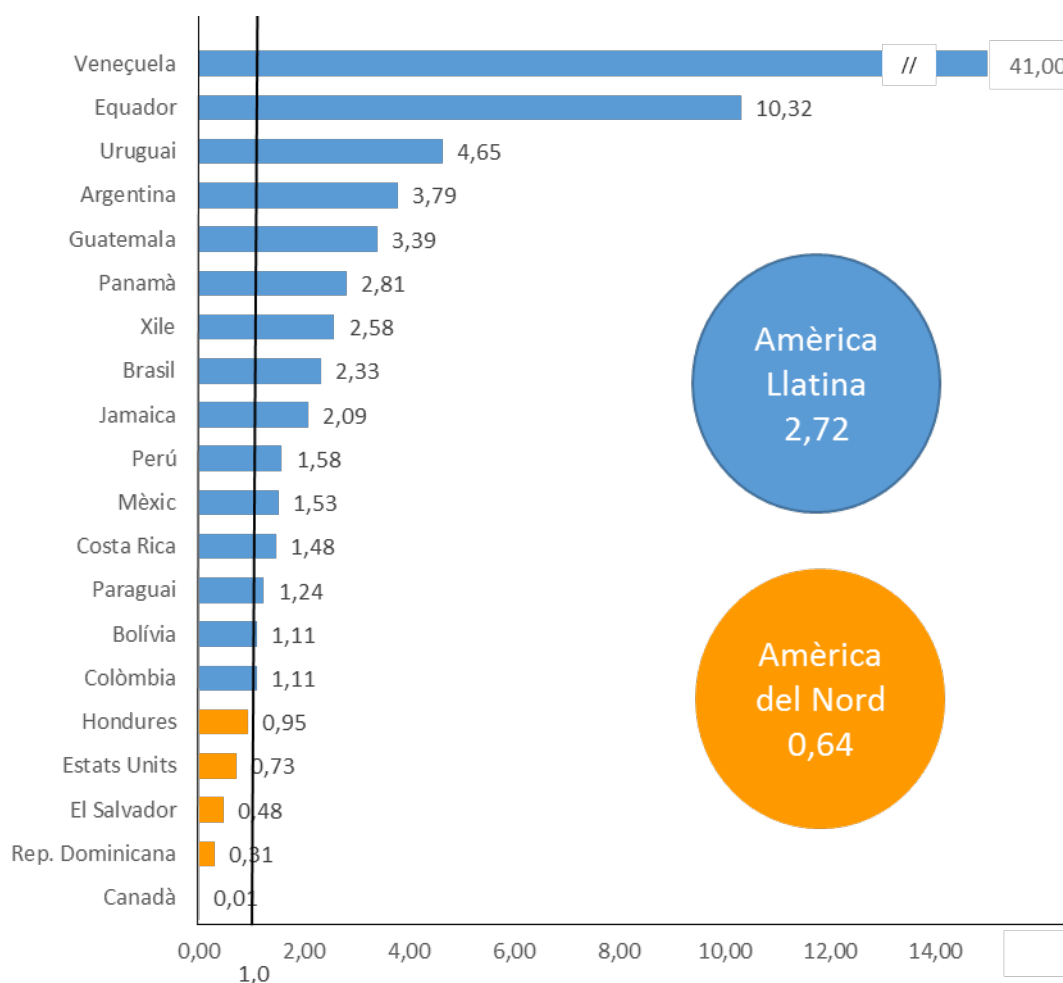
Llatinoamèrica aporta cinc de les economies emergents que s'espera facin una aportació significativa a l'increment del PIB mundial en el període 2015-2025: Brasil i Mèxic com a països Eagle i Colòmbia, Perú i Xile com a països Niu. En tots ells, els fluxos d'IED bruta rebuda de les empreses catalanes en el període 2014-2017 són superiors als del període 2010-2013, amb l'excepció del cas de Xile (país, no obstant, que al 2015 comptava amb l'índex d'intensitat inversora més alt dels cinc).

En conclusió, les empreses catalanes, a l'igual que les de la resta d'Espanya, gaudeixen d'un avantatge cultural a l'hora d'implantar-se a Llatinoamèrica i ho venen fent de manera significativa des de la segona meitat dels anys 90. En aquest sentit, no s'identifiquen països amb potencial de millora pel que fa a implantacions empresarials.

---

<sup>6</sup> Segons DataInVex, l'any 2015 es produeix un sobtat augment de l'estoc d'IED a Veneçuela respecte de l'any anterior, passant de 618,3 a 2.059,4 milions d'euros. Atès que els fluxos d'IED bruta a Veneçuela van ser de 47,1 milions d'euros, aquest augment es podria explicar per una forta revaloració dels fons propis de les filials de les empreses catalanes la qual cosa, atès el context de forta crisi econòmica al país, sembla poc probable.

**Gràfic 14. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2015. Amèrica**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

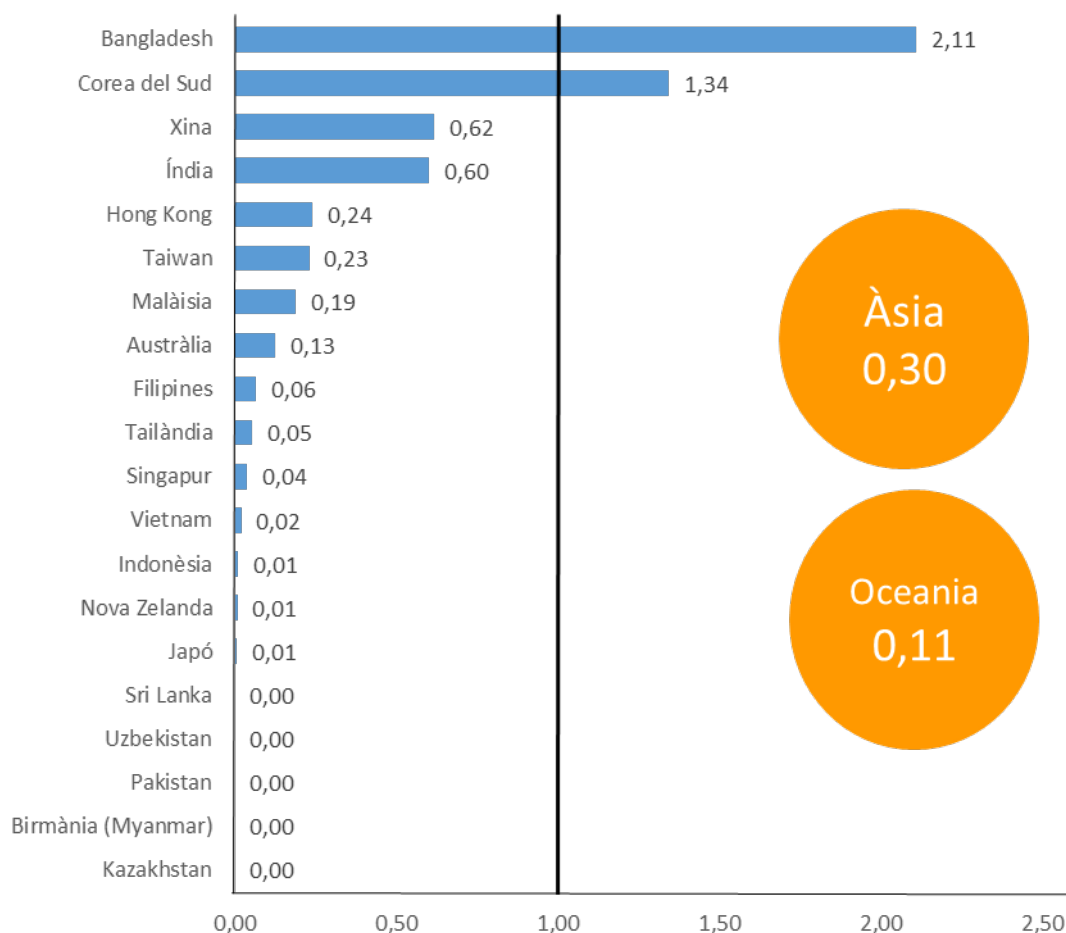
#### 4.2.8 Àsia i Oceania

Els països seleccionats d'Àsia representen en conjunt el 22,3% de l'estoc mundial d'IED rebuda i el 6,8% de l'estoc d'IED emesa per les empreses catalanes (dades 2015). Cal indicar que el 92% de l'estoc d'IED de Catalunya a la regió es concentra en tres de les quatre principals economies d'Àsia: Xina (incloent-hi Hong Kong) amb el 68%, Corea del Sud amb el 14% i Índia amb el 10%. Aquestes dades palesen el retard amb que les empreses catalanes han començat a invertir en aquesta regió, en comparació a les seves homòlogues d'altres països desenvolupats. No obstant això, si bé l'índex d'intensitat inversora de Catalunya és baix (0,30), aquest ha millorat sensiblement des del 2007 (0,09).

Dins d'aquest grup de països, la intensitat inversora de Catalunya és elevada a Bangladesh (2,11) i Corea del Sud (1,34), per sobre de la mitjana mundial. A continuació trobem a les dues grans economies asiàtiques amb valors de l'índex inferiors a la unitat, però prou significatius: Xina (0,62) i Índia (0,60). Els segueixen a distància Hong Kong (0,24), Taiwan (0,23), els països de major grandària de l'ASEAN (Associació de Nacions del Sud-est Asiàtic, en les seves sigles en anglès) – Malàisia (0,19), Filipines (0,06), Tailàndia (0,05), Singapur (0,04), Vietnam (0,02) i Indonèsia (0,01)–, i finalment de manera

testimonial Japó (0,01). En la resta de països no hi ha inversions d'empreses catalanes registrades.

**Gràfic 15. Índex d'intensitat inversora de Catalunya, 2015. Àsia i Oceania**



Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInvox - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

Entre els països seleccionats d'Àsia trobem 13 de les 20 economies emergents que s'espera aportin el 58% del increment del PIB mundial en el període 2015-2025: Bangladesh, Filipines, Índia, Indonèsia, Malàisia, Pakistan, Vietnam i Xina com a països Eagle i Kazakhstan, Myanmar, Sri Lanka, Tailàndia i Uzbekistan com a països Niu. Dada per si mateixa prou eloqüent de la potencialitat dels països emergents asiàtics.

Pel que fa als mercats de futur des de la perspectiva de les implantacions empresarials, Xina i Índia segueixen presentant potencial de millora. Si bé el marc regulador i institucional a Xina (dificultat mitjana) és més favorable que a la Índia (dificultat alta), es tracta d'una economia que progressa ràpidament i en la que la competència és cada cop més intensa. En aquest sentit, els fluxos d'IED bruta rebuda per la Xina de Catalunya en el període 2014-2017 van ser un 58% inferiors als del període 2010-2013 el que podria ser indicatiu de la creixent dificultat d'implantació en aquest país asiàtic. Per contra, els fluxos d'IED bruta a la Índia en el període 2014-2017 van ser un 208% superiors als del període 2010-2013.

Dins d'Àsia, els principals països de l'ASEAN també presenten importants marges de millora. De manera destacada trobem Singapur, Malàisia i Tailàndia, especialment els

dos primers amb els entorns reguladors i institucionals més favorables d'aquest grup. A més llarg termini, caldria també considerar a Filipines, Indonèsia i Vietnam. La raó de que siguin oportunitats a més llarg termini rau en que els seus entorns reguladors i institucionals presenten un grau de dificultat alta i en la pràctica inexistència de fluxos d'inversió envers aquests països.

Pel que fa als països seleccionats d'Oceania, Austràlia i Nova Zelanda representen en conjunt el 2,45% de l'estoc mundial d'IED rebuda i el 0,27% de l'estoc d'IED emesa per les empreses catalanes (dades 2015). La inversió es concentra gairebé tota a Austràlia (el 99% de l'estoc) mentre que a Nova Zelanda és testimonial. Tot i tenir a favor seu la grandària de la seva economia –Austràlia ocupa la dotzena posició al món per volum de PIB-, un entorn regulador i institucional molt favorable, i l'anglès com a idioma oficial, la gran distància geogràfica amb Catalunya esdevé una gran barrera tant per a les exportacions com per les inversions. En aquest sentit, des de la perspectiva de les implantacions empresarials, Austràlia presenta un potencial de millora més a mig i llarg termini.

## 5. Conclusions

Com hem vist, l'economia catalana no sols ha mantingut sinó que ha intensificat el seu procés d'internacionalització en la darrera dècada (2007-2017). Esperonades per la profunditat de la crisi econòmica a Espanya i a la Unió Europea, les empreses catalanes han augmentat sensiblement la diversificació geogràfica tant de les seves exportacions com de les seves implantacions internacionals.

L'anàlisi efectuada en els apartats anteriors s'ha centrat en esbrinar si aquesta major diversificació geogràfica de les implantacions (mesurada en termes de l'estoc d'IED) s'està produint en destinacions (països i regions) que permeten aprofitar les dinàmiques de creixement a mig i llarg termini en els principals mercats internacionals o si, per contra, podrien aprofitar-les encara millor intensificant la seva presència inversora en determinats països i regions. Amb aquesta finalitat s'ha calculat i analitzat l'índex d'intensitat inversora de Catalunya per a 86 països i 10 regions mundials, i s'ha avaluat l'atractiu que presenten 105 països des de la perspectiva de la implantació. Les principals conclusions obtingudes d'aquesta anàlisi s'exposen a continuació.

L'evolució de la intensitat inversora de Catalunya en el període 2007-2015 a nivell de regions mundials ens dona una visió global sobre els importants esforços realitzats per les empreses catalanes per diversificar les seves implantacions més enllà de les destinacions tradicionals (Llatinoamèrica, la Unió Europea i l'Àfrica del Nord), a la recerca de regions amb un major potencial de creixement.

Pel que fa a les destinacions tradicionals, la intensitat inversora de Catalunya l'any 2015 seguia sent elevada a Llatinoamèrica i a la UE-15, mentre que decreixia sensiblement als països de l'ampliació de la UE i de l'Àfrica del Nord, situant-se en ambdós casos per sota de la mitjana mundial. Per contra, la intensitat inversora de Catalunya en les regions amb un major dinamisme econòmic ha evolucionat positivament. Cal destacar el significatiu augment de la intensitat inversora en els països de la resta d'Europa (degut sobre tot a Suïssa i Turquia), que passa a ser elevada, i el gran salt que experimenta a Amèrica del Nord, tot i situar-se encara per sota de la mitjana mundial. També és molt remarcable l'important augment de la intensitat inversora a Àsia (degut sobre tot a Xina i Índia), tot i que encara lluny de la mitjana mundial, i en menor mesura els augments a l'Àfrica Subsahariana i Oceania. En el seu conjunt, aquests resultats posen de relleu que les



empreses catalanes estan intensificant les seves inversions en implantacions en aquelles regions mundials amb un major potencial de creixement a mig i llarg termini.

L'avaluació de l'atractiu dels 105 països seleccionats – en base a l'evolució de la intensitat inversora de Catalunya al país, les seves perspectives de creixement a mig i llarg termini, i el grau de facilitat o dificultat que presenta el seu marc regulador i institucional per al desenvolupament de l'activitat empresarial– ha permès identificar aquells països que ofereixen un major atractiu per implantar-se i en els quals hi ha una baixa presència inversora de les empreses catalanes i, per tant, amb potencial marge de millora.

A la Unió Europea, tot i que la intensitat inversora als països de la UE-15 és en conjunt elevada, Catalunya té marge de millora a Alemanya, tant per la grandària i dinamisme de la seva economia com per obtenir un millor accés al seu sistema d'innovació i a empreses amb tecnologies punteres. Pel que fa als països de l'ampliació de la UE no s'entreveuen oportunitats significatives per intensificar les inversions en implantacions. No obstant, en l'escenari d'una reducció de les tensions geopolítiques entre la UE i Rússia, països amb una base industrial desenvolupada com ara la República Txeca, podrien guanyar en atractiu.

A l'Àfrica del Nord, Egipte ofereix marge de millora per a la intensificació de les inversions de les empreses catalanes, especialment si les importants reformes econòmiques de novembre 2016 aconseguixen impulsar la seva economia. L'Àfrica Subsahariana, tot i el seu potencial de creixement a mig i llarg termini, presenta un entorn regulador i institucional molt poc favorable a les empreses, el que explica en gran part la baixíssima presència inversora de Catalunya. En aquest context, tant Kenya com Sud-àfrica – les principals economies de l'Àfrica de l'Est i del Sud, respectivament- presenten els climes de negocis més favorables de la regió. En una perspectiva de mig i llarg termini, són els dos països que ofereixen un major atractiu.

A l'Orient Mitjà, el potencial de millora pel que fa a les implantacions empresarials se centra en els Emirats Àrabs Units i en Israel. A més llarg termini, atès que gairebé no hi ha implantacions d'empreses catalanes en l'actualitat, també caldria considerar a l'Iran, especialment si es manté el pacte nuclear i continua el procés d'aixecament de les sancions comercials, així com a l'Aràbia Saudita, la primera economia de la regió que ha anunciat un ambiciós programa de modernització i transformació econòmica.

A l'Amèrica del Nord, Catalunya té marge de millora als Estats Units. A més, la tendència a un major proteccionisme per part de l'administració del president Trump accentuarà la necessitat d'intensificar les inversions en implantacions en aquest país. Al seu torn, Canadà també ofereix marge de millora si bé apareix com una oportunitat a més llarg termini, que probablement es vegi afavorida pel recent acord comercial entre Canadà i la Unió Europea (CETA). Pel que fa a Llatinoamèrica, la intensitat inversora de Catalunya a gran part de la regió ja és molt elevada i no s'identifiquen països on calgui intensificar l'actual esforç inversor.

A l'Àsia trobem el major nombre de països amb un elevat atractiu per implantar-se i alhora una baixa o molt baixa presència inversora de les empreses catalanes. Si bé la intensitat inversora de Catalunya ha augmentat significativament a Xina i a l'Índia, l'aportació d'aquestes dues economies al creixement del PIB mundial els propers anys és de tal magnitud que segueixen oferint un ampli potencial per a la intensificació de les inversions de les empreses catalanes. Dins d'Àsia, els principals països de l'ASEAN

també presenten importants marges de millora. De manera destacada trobem Singapur, Malàisia i Tailàndia, especialment els dos primers amb els entorns reguladors i institucionals força favorables. A més llarg termini, caldria també considerar a Filipines, Indonèsia i Vietnam.

A Oceania, Austràlia ofereix un elevat atractiu per incrementar la presència inversora de les empreses catalanes, no obstant, la gran distància geogràfica que la separa de Catalunya és un important factor limitador, raó per la que es considera com una destinació de futur més a mig i llarg termini.

Per últim, una consideració sobre les conclusions que s'acaben d'exposar. En les decisions d'inversió directa o implantació en un país per part d'una empresa, juntament amb els factors relatius a l'atractiu del país també hi juguen un paper molt important els factors relatius al seu sector industrial, al tipus de producte o servei que ofereix, la seva estratègia competitiva i model de negoci, les seves capacitats tècniques i organitzatives, i la seva ambició empresarial. En aquest sentit, la proposta sobre les destinacions (països i regions) que presenten un major potencial de futur s'ha d'entendre com una *recomanació de caràcter general*, un punt de partida al qual caldrà incorporar la perspectiva del sector industrial i de les pròpies característiques de l'empresa. Futurs desenvolupament d'aquest treball podrien replicar l'anàlisi a nivell sectorial, la qual cosa ens permetria analitzar la internacionalització de les empreses catalanes des de la perspectiva de les cadenes de valor globals i la posició que ocupen en elles.

## Referències bibliogràfiques

- BBVA Research (2016). *Economías Emergentes y Líderes del Crecimiento. Informe Anual 2016*. Madrid: BBVA
- Dunning, J. H., Fujita, M., & Yakova, N. (2007). “Some macro-data on the regionalisation/globalisation debate: a comment on the Rugman/Verbeke analysis”. *Journal of International Business Studies*, 38(1), 177-199.
- International Bank for Reconstruction and Development (2018). *Doing Business 2018. Reforming to Create Jobs*. Washington, DC: The World Bank
- Fontrudona, J. i Hernández, J. M. (2001). *Les multinacionals industrials catalanes 2001*. Barcelona: Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, Generalitat de Catalunya.
- Jiménez, S., Fita, A. i Estapé, G. (2018). “La intensitat exportadora de Catalunya i els mercats potencials de futur”, ponència presentada al III Congrés d'Economia i Empresa de Catalunya
- Petri, P. A. (1994). “The regional clustering of foreign direct investment and trade”. *Transnational Corporations*, 3(3), 1-24.
- Secretaría de Estado de Comercio (2017). “Inversiones Exteriores Directas. Posición 2015”. *Boletín de Inversiones Exteriores*. Madrid: Ministerio de Economía y Competitividad
- Secretaría de Estado de Comercio (2018). *Fondo para la Intenacionalización de la Empresa. Líneas orientativas 2018*. Madrid: Ministerio de Economía y Competitividad
- Steinberg, F. (2016). “Lo que nos deja el ciclo de las commodities en América Latina”. *Infolatam*, 8 de Febrero de 2016
- Transparency International (2018). *Corruption Perceptions Index 2017*. Berlin: Transparency International
- UNCTAD (2016). *World Investment Report 2016: Investor Nationality: Policy Challenges*. Ginebra: United Nations Conference on Trade and Development
- UNCTAD (2018). “Global FDI flows slipped further in 2017”. *Investment Trends Monitor Report*. Issue 28 (gener)

Annex – Taula 1. Índex d'intensitat inversora. Rànquing per països a la Unió Europea

PAÍS	Estoc IED CAT 2007 (milers €)	% estoc IED CAT 2007	Estoc IED MÓN 2007 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2007	Índex intensitat inversora 2007	Estoc IED CAT 2015 (milers €)	% estoc IED CAT 2015	Estoc IED MÓN 2015 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2015	Índex intensitat inversora 2015
Portugal	2.575.300	8,80%	119.682	0,69%	12,77	1.743.240	4,00%	116.909	0,47%	8,42
Grècia	282.770	0,97%	53.221	0,31%	3,15	323.260	0,74%	23.406	0,10%	7,80
Itàlia	2.265.110	7,74%	376.513	2,17%	3,57	2.157.440	4,95%	337.083	1,37%	3,61
França	5.196.980	17,75%	623.625	3,59%	4,94	3.619.100	8,30%	688.879	2,80%	2,97
Bèlgica	1.101.200	3,76%	810.944	4,67%	0,81	2.212.490	5,07%	455.366	1,85%	2,74
Àustria	730.350	2,49%	159.552	0,92%	2,72	537.440	1,23%	165.032	0,67%	1,84
Luxemburg	576.840	1,97%	137.380	0,79%	2,49	613.680	1,41%	227.073	0,92%	1,53
Regne Unit	3.165.250	10,81%	1.124.650	6,48%	1,67	3.743.710	8,58%	1.408.276	5,72%	1,50
Irlanda	87.710	0,30%	203.683	1,17%	0,26	1.651.810	3,79%	866.217	3,52%	1,08
Alemanya	849.000	2,90%	952.220	5,48%	0,53	665.030	1,52%	786.940	3,20%	0,48
Finlàndia	9.100	0,03%	91.703	0,53%	0,06	13.160	0,03%	80.509	0,33%	0,09
Suècia	52.400	0,18%	297.183	1,71%	0,10	39.990	0,09%	302.525	1,23%	0,07
Països Baixos	1.364.500	4,66%	767.456	4,42%	1,05	22.290	0,05%	719.427	2,92%	0,02
Dinamarca	11.870	0,04%	111.284	0,64%	0,06	2.140	0,00%	100.132	0,41%	0,01
<i>Total UE-15</i>	<i>18.268.380</i>	<i>62,40%</i>	<i>5.829.096</i>	<i>33,56%</i>	<i>1,86</i>	<i>17.344.780</i>	<i>39,77%</i>	<i>6.277.774</i>	<i>25,49%</i>	<i>1,56</i>
Polònia	681.420	2,33%	164.370	0,95%	2,46	615.820	1,41%	182.528	0,74%	1,91
Hongria	105.650	0,36%	95.469	0,55%	0,66	223.570	0,51%	84.460	0,34%	1,50
Lituània	0	0,00%	15.062	0,09%	0,00	22.800	0,05%	14.694	0,06%	0,88
Eslovàquia	330	0,00%	47.713	0,27%	0,00	56.570	0,13%	43.688	0,18%	0,73
República Txeca	109.890	0,38%	112.048	0,65%	0,58	146.340	0,34%	116.628	0,47%	0,71
Romania	30.490	0,10%	61.610	0,35%	0,29	84.000	0,19%	70.148	0,28%	0,68
Croàcia	31.260	0,11%	41.700	0,24%	0,44	18.780	0,04%	25.921	0,11%	0,41
Malta	25.720	0,09%	111.756	0,64%	0,14	18.310	0,04%	165.468	0,67%	0,06
Letònia	1.800	0,01%	10.991	0,06%	0,10	550	0,00%	14.746	0,06%	0,02
Estònia	0	0,00%	15.671	0,09%	0,00	140	0,00%	19.011	0,08%	0,004
Xipre	73.710	0,25%	18.191	0,10%	2,40	890	0,00%	173.709	0,71%	0,003
Eslovènia	0	0,00%	10.939	0,06%	0,00	0	0,00%	12.590	0,05%	0,00
Bulgària	25.920	0,09%	37.936	0,22%	0,41	-26.830	-0,06%	42.908	0,17%	-0,35
<i>Total UE Ampliació</i>	<i>1.086.190</i>	<i>3,71%</i>	<i>743.456</i>	<i>4,28%</i>	<i>0,87</i>	<i>1.160.940</i>	<i>2,66%</i>	<i>966.499</i>	<i>3,92%</i>	<i>0,68</i>

Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInves - Secretaría de Estado de Comercio i UNCTAD Stat

**Annex – Taula 2. Índex d'intensitat inversora. Rànquing per països de la resta d'Europa i de l'Orient Mitjà**

PAÍS	Estoc IED CAT 2007 (milers €)	% estoc IED CAT 2007	Estoc IED MÓN 2007 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2007	Índex intensitat inversora 2007	Estoc IED CAT 2015 (milers €)	% estoc IED CAT 2015	Estoc IED MÓN 2015 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2015	Índex intensitat inversora 2015
Suïssa	1.441.290	4,92%	353.325	2,03%	2,42	4.931.230	11,31%	839.827	3,41%	3,32
Islàndia	0	0,00%	16.419	0,09%	0,00	31.960	0,07%	7.851	0,03%	2,30
Turquia	347.860	1,19%	155.374	0,89%	1,33	293.010	0,67%	149.803	0,61%	1,10
Noruega	95.840	0,33%	176.209	1,01%	0,32	105.990	0,24%	138.244	0,56%	0,43
Rússia	127.870	0,44%	488.280	2,81%	0,16	110.440	0,25%	262.748	1,07%	0,24
Sèrbia	0	0,00%		0,00%	n.d.	2.930	0,01%	29.042	0,12%	0,06
Ucraïna	8.020	0,03%	38.059	0,22%	0,13	2.640	0,01%	47.049	0,19%	0,03
Bielorússia	0	0,00%	4.483	0,03%	0,00	510	0,001%	17.972	0,07%	0,02
Geòrgia	0	0,00%	5.372	0,03%	0,00	0	0,00%	12.854	0,05%	0,00
<i>Total resta d'Europa</i>	2.020.880	6,90%	1.237.521	7,13%	0,97	5.478.710	12,56%	1.505.390	6,11%	2,06
Emirats Àrabs Units	18.150	0,06%	48.875	0,28%	0,22	44.030	0,10%	108.959	0,44%	0,23
Israel	0	0,00%	49.089	0,28%	0,00	19.410	0,04%	104.103	0,42%	0,11
Iran	0	0,00%	20.341	0,12%	0,00	2.740	0,01%	45.097	0,18%	0,03
Aràbia Saudita	0	0,00%	73.480	0,42%	0,00	0	0,00%	224.050	0,91%	0,00
Bahrain	0	0,00%	12.104	0,07%	0,00	0	0,00%	28.324	0,11%	0,00
Iraq	0	0,00%	3.115	0,02%	0,00	0	0,00%	15.409	0,06%	0,00
Kuwait	0	0,00%	945	0,01%	0,00	0	0,00%	14.604	0,06%	0,00
Oman	0	0,00%	9.307	0,05%	0,00	0	0,00%	18.406	0,07%	0,00
Qatar	0	0,00%	15.355	0,09%	0,00	0	0,00%	33.169	0,13%	0,00
<i>Total Orient Mitjà</i>	18.150	0,06%	232.611	1,34%	0,05	66.180	0,15%	592.121	2,40%	0,06

Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInVex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

**Annex – Taula 3. Índex d'intensitat inversora. Rànquing per països d'Amèrica**

PAÍS	Estoc IED CAT 2007 (milers €)	% estoc IED CAT 2007	Estoc IED MÓN 2007 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2007	Índex intensitat inversora 2007	Estoc IED CAT 2015 (milers €)	% estoc IED CAT 2015	Estoc IED MÓN 2015 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2015	Índex intensitat inversora 2015
Canadà	55.390	0,19%	1.032.966	5,95%	0,03	11.340	0,03%	760.669	3,09%	0,01
Estats Units	793.450	2,71%	3.551.307	20,45%	0,13	7.167.430	16,44%	5.571.207	22,62%	0,73
<i>Total Amèrica del Nord</i>	848.840	2,90%	4.584.273	25,53%	0,11	7.178.770	16,46%	6.331.876	25,71%	0,64
Veneçuela	453.210	1,55%	44.832	0,26%	6,00	2.059.390	4,72%	28.370	0,12%	41,00
Equador	25.630	0,09%	10.326	0,06%	1,47	285.620	0,65%	15.627	0,06%	10,32
Uruguai	63.640	0,22%	6.356	0,04%	5,94	179.010	0,41%	21.750	0,09%	4,65
Argentina	1.139.630	3,89%	67.574	0,39%	10,01	570.860	1,31%	85.128	0,35%	3,79
Guatemala	5.280	0,02%	4.618	0,03%	0,68	79.170	0,18%	13.176	0,05%	3,39
Panamà	137.150	0,47%	14.613	0,08%	5,57	197.000	0,45%	39.629	0,16%	2,81
Xile	379.480	1,30%	107.583	0,62%	2,09	1.013.960	2,33%	221.986	0,90%	2,58
Brasil	1.338.590	4,57%	292.531	1,68%	2,71	1.933.590	4,43%	468.671	1,90%	2,33
Jamaica	0	0,00%	8.667	0,05%	0,00	52.330	0,12%	14.171	0,06%	2,09
Perú	62.920	0,21%	26.808	0,15%	1,39	236.930	0,54%	84.618	0,34%	1,58
Mèxic	1.866.940	6,38%	316.439	1,82%	3,50	1.380.390	3,17%	509.292	2,07%	1,53
Costa Rica	36.830	0,13%	10.820	0,06%	2,02	81.280	0,19%	31.107	0,13%	1,48
Paraguai	8.610	0,03%	2.051	0,01%	2,49	9.700	0,02%	4.411	0,02%	1,24
Bolívia	8.800	0,03%	5.485	0,03%	0,95	22.920	0,05%	11.633	0,05%	1,11
Colòmbia	246.010	0,84%	56.463	0,33%	2,58	291.920	0,67%	149.157	0,61%	1,11
Hondures	48.860	0,17%	4.466	0,03%	6,49	21.290	0,05%	12.704	0,05%	0,95
El Salvador	-720	-0,002%	5.958	0,03%	0,00	7.610	0,02%	9.002	0,04%	0,48
Rep. Dominicana	78.550	0,27%	11.626	0,07%	4,01	16.650	0,04%	30.558	0,12%	0,31
<i>Total Llatinoamèrica i El Carib</i>	5.899.410	20,15%	997.216	5,74%	3,51	8.439.620	19,35%	1.750.990	7,11%	2,72

Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInVex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

Annex – Taula 4. Índex d'intensitat inversora. Rànquing per països d'Àsia

PAÍS	Estoc IED CAT 2007 (milers €)	% estoc IED CAT 2007	Estoc IED MÓN 2007 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2007	Índex intensitat inversora 2007	Estoc IED CAT 2015 (milers €)	% estoc IED CAT 2015	Estoc IED MÓN 2015 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2015	Índex intensitat inversora 2015
Bangladesh	9.670	0,03%	4.399	0,03%	1,35	48.250	0,11%	12.912	0,05%	2,11
Corea del Sud	3.060	0,01%	121.957	0,70%	0,02	427.490	0,98%	179.544	0,73%	1,34
Xina	209.660	0,72%	327.087	1,88%	0,39	1.335.700	3,06%	1.220.903	4,96%	0,62
Índia	33.280	0,11%	105.790	0,61%	0,19	301.350	0,69%	282.609	1,15%	0,60
Xina, Hong Kong	39.220	0,13%	1.147.889	6,61%	0,02	675.790	1,55%	1.591.627	6,46%	0,24
Xina, Taiwan	25.610	0,09%	48.610	0,28%	0,32	27.130	0,06%	66.679	0,27%	0,23
Malàisia	23.860	0,08%	75.763	0,44%	0,19	39.150	0,09%	117.644	0,48%	0,19
Filipines	14.500	0,05%	20.463	0,12%	0,43	6.720	0,02%	58.522	0,24%	0,06
Tailàndia	7.610	0,03%	94.679	0,55%	0,05	17.120	0,04%	183.277	0,74%	0,05
Singapur	15.010	0,05%	420.877	2,42%	0,02	71.680	0,16%	1.082.014	4,39%	0,04
Vietnam	620	0,00%	31.825	0,18%	0,01	3.550	0,01%	102.791	0,42%	0,02
Indonèsia	5.940	0,02%	79.927	0,46%	0,05	3.990	0,01%	222.410	0,90%	0,01
Japó	1.300	0,00%	132.854	0,76%	0,01	1.880	0,00%	170.698	0,69%	0,01
Birmània (Myanmar)	0	0,00%	7.207	0,04%	0,00	0	0,00%	20.476	0,08%	0,00
Kazakhstan	0	0,00%	44.590	0,26%	0,00	0	0,00%	120.187	0,49%	0,00
Pakistan	0	0,00%	25.621	0,15%	0,00	0	0,00%	32.088	0,13%	0,00
Sri Lanka	1.490	0,01%	4.556	0,03%	0,20	0	0,00%	10.022	0,04%	0,00
Uzbekistan	0	0,00%	2.176	0,01%	0,00	0	0,00%	8.890	0,04%	0,00
<i>Total Àsia</i>	390.830	1,34%	2.696.270	15,52%	0,09	2.959.800	6,79%	5.483.293	22,26%	0,30
Austràlia	60.610	0,21%	391.761	2,26%	0,09	118.620	0,27%	535.918	2,18%	0,13
Nova Zelanda	0	0,00%	58.967	0,34%	0,00	970	0,00%	66.839	0,27%	0,01
<i>Total Oceania</i>	60.610	0,21%	450.728	2,60%	0,08	119.590	0,27%	602.757	2,45%	0,11

Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInVex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat

**Annex – Taula 5. Índex d'intensitat inversora. Rànquing per països d'Àfrica**

PAÍS	Estoc IED CAT 2007 (milers €)	% estoc IED CAT 2007	Estoc IED MÓN 2007 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2007	Índex intensitat inversora 2007	Estoc IED CAT 2015 (milers €)	% estoc IED CAT 2015	Estoc IED MÓN 2015 (milions \$)	% estoc IED MÓN 2015	Índex intensitat inversora 2015
Marroc	196.160	0,67%	38.613	0,22%	3,01	248.860	0,57%	49.671	0,20%	2,83
Tunísia	62.740	0,21%	26.019	0,15%	1,43	69.920	0,16%	34.689	0,14%	1,14
Egipte	0	0,00%	50.503	0,29%	0,00	37.750	0,09%	94.307	0,38%	0,23
Algèria	48.650	0,17%	11.854	0,07%	2,43	5.170	0,01%	26.232	0,11%	0,11
Líbia	0	0,00%	7.935	0,04%	0,00	0	0,00%	19.237	0,08%	0,00
<i>Total Àfrica del Nord</i>	307.550	1,05%	134.924	0,78%	1,35	361.700	0,83%	224.136	0,91%	0,91
Togo	0	0,00%	437	0,003%	0,00	21.020	0,05%	1.568	0,01%	7,57
Angola	38.970	0,13%	40.363	0,23%	0,57	190.150	0,44%	35.182	0,14%	3,05
Senegal	4.890	0,02%	839	0,005%	3,46	2.000	0,005%	3.431	0,01%	0,33
Benín	0	0,00%	556	0,003%	0,00	600	0,001%	1.666	0,01	0,20
Camerun	0	0,00%	3.139	0,02%	0,00	1.770	0,004%	6.798	0,03%	0,15
Costa d'Ivori	0	0,00%	6.463	0,04%	0,00	1.650	0,004%	7.381	0,03%	0,13
Maurici	380	0,001%	1.249	0,01%	0,18	760	0,002%	4.275	0,02%	0,10
Sud-àfrica	1.510	0,01%	131.831	0,76%	0,01	20.880	0,05%	126.755	0,51%	0,09
Burkina Faso	0	0,00%	559	0,003%	0,00	130	0,0003%	1.745	0,01%	0,04
Moçambic	0	0,00%	3.213	0,02%	0,00	540	0,001%	28.737	0,12%	0,01
Tanzània	0	0,00%	5.950	0,03%	0,00	100	0,0002%	18.453	0,07%	0,003
Etiòpia	0	0,00%	3.588	0,02%	0,00	40	0,0001%	10.503	0,04%	0,002
Ghana	22.080	0,08%	3.435	0,02%	3,81	0	0,00%	26.397	0,11%	0,00
Kenya	0	0,00%	2.272	0,01%	0,00	0	0,00%	10.839	0,04%	0,00
Nigèria	0	0,00%	37.330	0,21%	0,00	0	0,00%	89.735	0,36%	0,00
<i>Total Àfrica Subsahariana</i>	67.830	0,23%	241.224	1,39%	0,17	239.640	0,55%	373.465	1,52%	0,36

Font: Elaboració pròpia a partir de les bases de dades DataInVex - *Secretaría de Estado de Comercio* i UNCTAD Stat



**Annex – Taula 6. Resultats després d'impostos de les filials a l'exterior sobre l'estoc d'IED de Catalunya, 2007-2017 (en %)**

	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
UE-15	14,9%	7,2%	10,1%	13,0%	7,2%	10,1%	9,0%	9,2%	12,3%
UE Ampliació	15,5%	10,9%	1,0%	-3,4%	-0,7%	3,4%	6,4%	-0,7%	4,2%
Resta d'Europa	9,5%	16,1%	14,2%	15,2%	22,3%	20,3%	19,2%	18,9%	53,0%
Amèrica del Nord	-6,5%	-6,8%	0,4%	4,5%	4,6%	9,2%	13,3%	2,2%	2,8%
Llatinoamèrica i el Carib	10,2%	10,8%	11,5%	13,4%	13,5%	16,1%	18,8%	18,8%	24,3%
Àsia i Oceania	10,5%	8,8%	6,7%	13,4%	11,3%	20,8%	22,1%	18,9%	8,1%
Àfrica	11,3%	38,7%	9,1%	30,8%	13,4%	12,7%	20,6%	24,0%	22,9%
<i>Mitjana ponderada tots els països</i>	12,8%	14,4%	10,0%	12,6%	9,8%	12,9%	13,9%	11,9%	17,9%

Font: Elaboració pròpia a partir de DataInvox - *Secretaría de Estado de Comercio*, darrer accés: 02/04/2018

**Annex – Taula 7. Indicadors d’atractiu dels països emergents de l’estudi**

Regió / País	Classificació economies emergents BBVA	Rànquing <i>Doing Business</i> 2018	Índex percepció corrupció TI 2017	País especial interès FIEM	Potencial Millora Exportadora (Jiménez et al.)
<i>Àfrica del Nord</i>					
Algèria	Emergent - NIU	166	33		
Egipte	Emergent - EAGLE	128	32	SI	
Líbia	Emergent - NIU	185	17		
Marroc	Emergent - NIU	69	40	SI	
Tunísia	Emergent	88	42		
<i>Àfrica Subsahariana</i>					
Angola	Emergent	175	19		
Benín	Emergent	151	39		
Burkina Faso	Emergent	148	42		
Camerun	Emergent	163	25		
Costa d’Ivori	Emergent	139	36		
Etiòpia	Emergent - NIU	161	35		PM
Ghana	Emergent	120	40		PM
Kenya	Emergent	80	28		PM
Maurici	Emergent	25	50		
Moçambic	Emergent - NIU	138	25		PM
Nigèria	Emergent - EAGLE	145	27		PM
Senegal	Emergent	140	45		
Sud-àfrica	Emergent - NIU	82	43		
Tanzània	Emergent	137	36		PM
Togo	Emergent	156	32		
<i>Àsia i Oceania</i>					
Bangladesh	Emergent - EAGLE	177	28	SI	PM
Birmània (Myanmar)	Emergent - NIU	171	30	SI	
Filipines	Emergent - EAGLE	113	34	SI	PM
Índia	Emergent - EAGLE	100	40	SI	PM
Indonèsia	Emergent - EAGLE	72	37	SI	PM
Kazakhstan	Emergent - NIU	36	31	SI	
Malàisia	Emergent - EAGLE	24	47		PM
Pakistan	Emergent - EAGLE	147	32	SI	
Sri Lanka	Emergent - NIU	111	38		
Tailàndia	Emergent - NIU	26	37	SI	PM
Uzbekistan	Emergent - NIU	74	22	SI	
Vietnam	Emergent - EAGLE	68	35	SI	PM
Xina	Emergent - EAGLE	78	41	SI	PM
<i>Orient Mitjà</i>					
Aràbia Saudita	Emergent - NIU	92	49	SI	
Bahrain	Emergent	66	36	SI	
Emirats Àrabs Units	Emergent - NIU	21	71	SI	PM
Iran	Emergent - EAGLE	124	30	SI	PM
Iraq	Emergent - NIU	168	18		
Kuwait	Emergent	96	39	SI	
Oman	Emergent	71	44	SI	
Qatar	Emergent	83	63	SI	

### Annex – Taula 7. Indicadors d’atractiu dels països emergents de l’estudi (cont.)

Regió / País	Classificació economies emergents BBVA	Rànquing <i>Doing Business</i> 2018	Índex percepció corrupció TI 2017	País especial interès FIEM	Potencial Millora Export ACCIÓ
<i>Llatinoamèrica</i>					
Argentina	Emergent - NIU	117	39	SI	
Bolívia	Emergent	152	33		
Brasil	Emergent - EAGLE	125	37	SI	PM
Colòmbia	Emergent - NIU	59	37	SI	
Costa Rica	Emergent	61	59		
El Salvador	Emergent	73	33		
Equador	Emergent	118	32		
Guatemala	Emergent	97	28		
Hondures	Emergent	115	29		
Jamaica	Emergent	70	44		
Mèxic	Emergent - EAGLE	49	29	SI	PM
Panamà	Emergent	79	37		
Paraguai	Emergent	108	29		
Perú	Emergent - NIU	58	37	SI	
Rep. Dominicana	Emergent	99	29		
Uruguai	Emergent	94	70	SI	
Veneçuela	Emergent	188	18		
Xile	Emergent - NIU	55	67	SI	
<i>Resta d'Europa</i>					
Bielorússia	Emergent	38	44		
Geòrgia	Emergent	9	56	SI	
Rússia	Emergent - EAGLE	35	29		PM
Sèrbia	Emergent	43	41	SI	
Turquia	Emergent - EAGLE	60	40	SI	
Ucraïna	Emergent	76	30		

Font: Elaboració pròpia a partir de *EAGLES. Informe Anual 2016* (BBVA Research), *Doing Business 2018* (IFC), *Corruption Perception Index 2017* (Transparency International), *Fondo para la Intencionalización de la Empresa. Líneas orientativas 2018* (Secretaría de Estado de Comercio) i *La intensitat exportadora de Catalunya i els mercats potencials de futur* (Jiménez et al., 2018)